

HÉTKÖZNAPI VARÁZSLATOK

Helyi kiegészítő pedagógiai program az
Országos Köznevelési Minisztérium
által minősített Hétköznapi varázslatok
(Óvodai nevelés Freinet-elemekkel)
című programhoz

Budapest, 2016.

A helyi kiegészítés elkészítői:

Zugliget Óvoda nevelőtestülete

1125 Budapest,
Zalai út 2.
Tel.: 275-0554
Fax: 394-5006

A program benyújtója:

Óvodavezető

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- *A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény*
- *A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról*
- *20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról*
- *32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról*
- *2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról*
- *2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól*
- *1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyermekügyi igazgatásáról*
- *Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról*
- *15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről*
- *17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról*
- *Az óvoda hatályos Alapító Okirata*
- *Nevelőtestületi határozatok*

Az óvoda programja

Az óvodai nevelés országos alapprogramja alapján elkészült az OKI által minősített Hétköznapi varázslatok (óvodai nevelés Freinet-elemekkel) elnevezésű program átvétele a helyi (természeti és társadalmi) adottságok, lehetőségek és elvárások, valamint a kerületi oktatásfejlesztési irányelvek figyelembevételével, kiegészítve eddigi munkánk gyakorlati tapasztalataival.

A program megvalósításában tevékenyen részt vesz az óvoda minden dolgozója.

1. Helyzetkép

1.1. Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda neve:	Zugliget Óvoda
címe:	1125 Budapest, Zalai út 2.
telefonszáma:	1/275-05-54
faxszáma:	1/394-50-06
honlapja:	www.zugligetovoda.hu
Az óvoda fenntartója:	Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat
címe:	1126 Budapest, Böszörményi u. 23-25.
telefonszáma:	1/224-59-40
faxszáma:	1/224-59-41
A program benyújtója:	Óvodavezető Zugliget Óvoda nevelőtestülete
Az óvoda csoportjainak száma:	6 (csoportonként általában 25 gyermek), a jelentkezők életkorához igazodó csoportszerkezettel (tisztá, ill. vegyes csoportok)
Az óvoda nyitva tartása:	munkanapokon reggel 6.30 órától délután 17 óra 30-ig

Mottó

„Lásd meg gyermekedben a szellemi ajándékot,
Adj neki biztonságot és szeretetet,
Hidd el neki a törpét és a tündért,
Rossz szóval, gondolattal ne vétkezz ellene...”

(Dr. Kokas Klára)

1.2. Az óvoda közvetlen természeti környezetéről és tárgyi felszereltségéről

A) A természeti környezetről:

Óvodánk Buda egyik legszebb zöldövezeti részén épült Zugligetben. A közvetlen környezet lehetővé teszi a természetközeli nevelést, a természettel szoros érzelmi viszony kialakítását, *a természet szépségeiben való gyönyörködtetést*. Rövid sétával elérhető távolságra vannak a Budai-hegység különböző pontjai, ill. a Libegő alsó végállomása, a Harangvölgy, a Tündérszikla, az Erzsébet kilátó, stb. Rövid utazással elérhető a Sváb-hegy, a János-hegy, a Normafa és a Hűvösvölgy.

B) Az óvoda épületéről:

Az óvoda 1980-ban épült, melyben 6 csoportszoba (kb. 36 m²) 3 egységben (két-két összenyitható csoportszoba) található.

Mindegyik egységhez egy-egy előtér, egységenként közös fürdőszoba és a folyosón kialakított öltözőrész tartozik.

Kiszolgáló helyiségek (melegítő konyha, raktárak, irodák, öltöző, nevelői szoba, logopédiai szoba) biztosítják a feltételeket a gyerekek ellátásához.

Az 1998 szeptemberében készült tornaterem 2008 óta megújult feltételekkel áll a gyermekek rendelkezésére, optimális körülményeket nyújtva a mozgáshoz, a mozgásfejlesztéshez.

A 2011-ben telepített napelemek, 2014-ben az épület homlokzatának szigetelése, és a nyílászárók cseréje, valamint természetes fényű világító berendezések felszerelése korszerűbbé és környezetbaráttá tették intézményünket.

C) Az óvoda udvaráról:

Az óvoda udvara három nagy részre tagolódik. Minden udvarrészen homokozók, csúszdák, természetes alapanyagú mozgásfejlesztő-, és szerepjátékot motiváló játékszerek találhatók. *A különböző labdajátékokhoz kosárlabdapalánk, focikapu, labdahálók állnak rendelkezésre.*

A sziklakert és a „tanösvény” élővilágában a gyerekek közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a természet változásairól, a természetben előforduló kölcsönhatásokról. *A kerti munkára alkalmas területeken zöldségfélékkel, gyümölcs és fűszernövényekkel ismerkedhetnek, továbbá megfigyeléseket, kísérleteket*

végezhetnek a természetvédelemmel és az ember átalakító munkájával kapcsolatban. *Mindhárom udvarrészen komposztáló, valamint szelektív hulladékgyűjtő működik.*

Az egészséges életmódra nevelés érdekében a gyerekek vizes edzését kerti pancsoló teszi lehetővé. 2013-ban intézményünk megkapta a Madárbarát Óvoda címet, így madárodúk, etetők, itatók telepítésével még nagyobb betekintést nyerhetünk a környéken élő madarak életébe.

D) Az óvoda felszereltségéről:

Az óvoda felszerelése, a tárgyak többsége jó minőségű, természetes alapanyagokból készült. *Korongozó, égetőkemence, fénymásoló, lamináló gépek, szkennerek, és fényképezőgépek segítik a gyermekmunkák maradandóvá tételét, ill. reprodukálását.*

Minden csoportszobában hűtőszekrénnel és villanytűzhellyel felszerelt konyha működik, melynek használata rendszeressé vált.

Jó minőségű, általában természetes alapanyagok, eszközök, szerszámok szolgálják a gyermeki alkotások alapfeltételeit, és ösztönzőleg hatnak a gyermekek tevékenységére, alkotó fantáziájára.

Egy-egy témakör feldolgozásához kiegészítő eszközök, könyvek, diáképek, videofilmek, CD-k, DVD-k állnak a gyermekek és az óvodapedagógusok rendelkezésére. Folyamatosan bővülő szakkönyvtár, *internet és számítástechnikai eszközök* segítik az óvodapedagógusok felkészülését, tervező munkáját, megteremtve az önképzés alapfeltételeit.

1.3. Az óvoda társadalmi környezetéről

A) A tágabb társadalmi környezetről:

Könnyen elérhető a Széll Kálmán tér, ahonnan legfeljebb 30 perces utazással mind a budai, mind a pesti oldalon lévő művelődési intézmények, építészeti, műemléki szempontból fontos épületek és a különböző gyermekeknek szervezett programok elérhetők. Ezek alkalmasak a közvetlen élmény és tapasztalat nyújtására, lehetővé teszik az életközeli nevelés megvalósítását.

B) A szűkebb társadalmi környezetről:

Az épület földszintjén bölcsőde működik. Az odajáró gyermekek szülei onnan kikerülve szívesen választják óvodánkat. A bölcsődéből érkező gyermekek lehetőségeinkhez és a szülők igényeihez igazodva egy-egy óvodai csoportban együtt maradhatnak.

Közvetlen szomszédságunkban működik a Virányos Általános Iskola, ahova óvodánkból a gyermekek többsége beiskolázásra kerül. *A közelben van a Virányosi Községi Ház, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, a MOM Sport, MOM Kulturális Központ, a II. kerületi Tűzoltóság, XII. kerületi Rendőrkapitányság, amely intézményekkel, alkalmanként közös programokat szervezünk.*

C) A szülőkről és a gyerekekről:

A szülők többsége értelmiségi, szabad szellemi foglalkozású, vállalkozó „közép- vagy felsőszintű” vezető beosztásban dolgozó, akiknek munkakezdése nagyon változó. Ebből adódik óvodánk egyik sajátossága: rugalmas óvodába érkezés és távozás a nyitvatartási idő által meghatározott kereteken belül. Ezzel szeretnénk támogatni a szülőknek azt az igényét, hogy amikor idejük engedi, azt gyermekükkel tölthessék. Ez alól kivétel:

- tanköteles gyerekek köre, akiknek az aktív felkészítési időben (8-12-ig) szükséges az óvodai nevelésben részt venni,
- 12 és fél 3 közötti időszak, amikor az ebéd és a pihenés nyugodt körülményeit biztosítanunk kell a gyermekek számára.

A gazdasági helyzet változásai a szülők elfoglaltságában is megmutatkozik. A szülői ház megváltozott életmódja a gyerekek érzelmi életében is érzékelhető. Egyre több a csonka családban nevelkedő gyermek, ugyanakkor nő a több gyermeket nevelő családok száma is.

Fentiek tudatában a szülőket a gyermekek védelmében arra ösztönözzük, hogy egy-egy gyerek napi 8 óránál többet ne tartózkodjon az óvodában.

A szülők aktívan támogatják és segítik óvodánk törekvéseit, hatékony segítséget nyújtva bekapcsolódnak az óvoda életébe, közös programok szervezésébe, lebonyolításába.

A szülők kezdeményezésére jött létre a Zalai Óvoda Alapítvány, mely folyamatosan segíti az óvoda feltételrendszerének fejlesztését.

A gyermeklétszám alakulásáról: az Alapító Okiratnak megfelelően évek óta 150 gyermek fejlődésének feltételeit biztosítjuk, osztott, ill. részben osztott, szükség szerint vegyes (átlag 25 fős) csoportokban, az életkori megoszláshoz igazodva.

D) Személyi feltételekről:

Programunk sikeres megvalósításához az alábbi személyi feltételek szükségesek:

Pedagógusok:

<i>Pedagógusok száma</i>		<i>14 fő</i>
<i>ebből</i>	<i>óvodavezető</i>	<i>1</i>
	<i>óvodavezető helyettes</i>	<i>1</i>
	<i>óvodapedagógus</i>	<i>11</i>
	<i>fejlesztőpedagógus</i>	<i>1</i>

Nevelőmunkát közvetlenül segítő munkatársak:

<i>Pedagógiai munkát segítőik száma</i>		<i>9 fő</i>
<i>ebből</i>	<i>pedagógiai asszisztens</i>	<i>2</i>
	<i>dajka</i>	<i>6</i>
	<i>óvodatitkár</i>	<i>1</i>

Egyéb segítő munkatársak:

<i>Egyéb segítő munkatársak</i>		<i>2 fő</i>
<i>ebből</i>	<i>konyhai dajka</i>	<i>1</i>
	<i>kertész</i>	<i>1</i>

Szak- és egészségügyi szolgálat külső segítő szakemberei:

Szak- és egészségügyi szolgálat külső segítő szakembereinek száma		6 fő
ebből	logopédus	1
	pszichológus	1
	gyógytestnevelő	1
	gyermekorvos	1
	védőnő	1
	fogorvos	1

Az óvoda vezetője összehangolja, irányítja, szervezi az óvodában folyó pedagógiai munkát. Munkáját segíti az évekkel ezelőtt kialakított és működő felelősi rendszer. Tizenhárom főiskolát végzett óvodapedagógus a letéteményese az óvoda hármaskörű funkciója gyakorlati megvalósításának, a gyermekek testi-lelki-szellemi fejlődésének, valamint a csoportjában különböző szinteken működő közösségek kialakításának, fejlesztésének.

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel.

Az óvodapedagógusok munkáját szakképzett dajkák és *pedagógiai asszisztensek* segítik. Hatan közvetlenül a csoportban dolgoznak. Az óvodapedagógusokkal szorosan együttműködve segítik az egészséges életvitel szokásainak és szabályainak belsővé válását az életkori és egyéni fejlődési ütem figyelembevételével. Felelősek saját csoportjuk rendjéért, tisztaságáért. Hárman az óvoda közös helyiségeinek rendjéért és tisztaságáért felelősek.

A kertész az udvar rendjéért, tisztaságáért, a kerti munkák elvégzéséért felelős, és egyben elvégzi a kisebb, nem szakmunkát igénylő javításokat az udvaron és az épületben.

Az óvodatitkár segítséget nyújt abban, hogy az óvodavezető felelősséggel végezhesse munkáját.

Valamennyi munkatárs folyamatos együttműködésével, összehangolt munkájával válik óvodánk befogadó szellemiségüvé, ahol az inkluzív nevelés megvalósulhat.

1.4. Pedagógiai törekvéseink

Eddig elvégzett tanfolyamok, továbbképzések, szakvizsgák:

tanfolyam megnevezése	részt vevő óvodapedagógusok száma
A zene szeretetére nevelés	2
Környezetünk komplex megismerése játékokkal	1
„Mozgásterápia a tanulási nehézségek megelőzésére és oldására”	1
Mozdulj, ügyesedj!	1
Freinet pedagógia	2
A mese szerepe az óvodás és kisiskoláskorú gyerekek személyiségének alakulásában	2
ECDL tanfolyam	2

További szakképzettségek:

szakképzettség megnevezése	fő
Gyógypedagógiai tanári képzettség	1 fő

Szakirányú szakvizsgák:

szakvizsga megnevezése	fő
Közoktatás-vezetői szakirányú szakvizsga	3 fő

A programunkból adódó továbbképzések főbb irányai a jövőben:

- informatika,
- mozgásfejlesztés,
- zenei nevelés,
- *környezeti nevelés,*
- drámapedagógia,
- fejlesztőpedagógia,
- Freinet pedagógia,
- idegen nyelv.

2. Az óvoda átfogó nevelési terve a Freinet-pedagógia szellemében

2.1. Óvodai nevelésünk célja, *gyermekkép - óvodakép*

Az egyszeri és megismételhetetlen gyermeki személyiség szabad kibontakoztatása a gyerekek aktív részvételével, az egyéni és életkori sajátosságok, szükségletek és az egyéni fejlődési ütem eltolódások figyelembevételével.

Célunk - a családi nevelés kiegészítéseként, esetenként hátrányt csökkentve - minden gyermeket hozzásegíteni ahhoz, hogy kreatív, alkotó, toleráns együttműködésre kész és képes nyitott, elfogadó, harmonikus külső és belső egyensúlyra törekvő, fejlődni akaró és tudó személyiségjegyekkel rendelkező, testileg, lelkileg, szellemileg érett gyermek legyen.

Mindezek eléréséhez a feltételeket egy olyan óvodában teremtjük meg, ahol

- *az óvodapedagógusok, dajkák elfogadó, befogadó szemlélettel bírnak,*
- *a családi nevelés elsődlegességét tiszteletben tartva nevelik a gyerekeket,*
- *együttműködnek a családokkal,*
- *a legfontosabb tevékenység a játék, a játékba integrált tanulás,*
- *biztosított a szabad tevékenységválasztás,*
- *a tevékenységeket az alkotás örömeinek megéreztetésével úgy szervezik meg, hogy azokat a gyerekek játékként éljék meg,*
- *fontos az egészséges életmódra nevelés feltételeinek megteremtése, az egészséges életvitel szokásainak alakítása,*
- *sok tevékenységet szerveznek a szabadban, sokat kirándulnak a természetben,*
- *feladat a környezettudatos magatartás alakítása, és*
- *az egymás iránti tiszteletre és megbecsülésre nevelés,*
- *fontos*
 - *a néphagyományok megismertetése,*
 - *a népmese megszerettetése,*
 - *a zenei nevelés,*
 - *a kreativitás kibontakoztatása,*
 - *a szabad önkifejezés beszédben, mozgásban, zenében,*
 - *a nyitottság ön- és továbbképzésre.*

2.1.1. Az óvoda helyi nevelési értékei, melyek segítik nevelési céljaink megvalósítását

- középpontban a gyermek áll,
- a játék elsődlegessége,
- a nevelő partnersége,
- tevékenységek folyamatos biztosításával történő személyiségfejlesztés,
- természetes és természetközeli nevelés,
- középpontban van a valódi cselekedtetés, a játék, az egyéni tapasztaltatás, a felfedező ismeretszerzés,
- egyéni ütemben történő fejlesztés,
- alkalmazkodás a változó gazdasági, társadalmi körülményekhez,
- a szülőkkel kialakult jó kapcsolat,
- a „szülős” beszoktatás,
- közös tervezés,
- sok közös program, hétvégi kirándulások,
- az ünnepekhez kapcsolódó játszóházak és munkadélutánok, palacsintás délutánok, a szülők zenei előadásai, ovizáró kerti mulatság,
- nyitottság,
- az évente legalább 2 alkalommal megjelenő oviújság.

2.2. Feladataink

- érzelmi biztonságot nyújtó családi légkör megteremtése, ahol minden gyermek jól érzi magát,
- egyenlő esély biztosításával, egyformán magas színvonalú és szeretetteljes neveléssel minden gyermeket egyéni érdeklődése és adottságai figyelembevételével eljuttatni képességeinek maximumára, ezzel is segítve a különböző háttérű családból érkező gyermekek nevelését (gyermekvédelmi feladatok kiemelt szerepe az óvodai nevelésben),
- az óvoda hármaskörének (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) megvalósítása,
- a fejlődési, önfejlődési folyamat elősegítése, élmények, tapasztalatok, szabadon választható tevékenységek biztosítása,
- egyéni *sajátosságra* szabottan az egészséges életmód megalapozása, az élet- és természetközeli nevelés, a cselekedtetés, és a közvetlen tapasztalatszerzés biztosítása, (a természeti környezet szeretetére és védelmére nevelés, készségek, képességek fejlesztése, tehetséggondozás),
- a gyermekek etikai, erkölcsi, viselkedés és környezet kultúrájának fejlesztése a megfelelő szokás és szabályrend kialakításával, mindezzel segítve a fenntarthatóságra nevelést,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésük elősegítése
 - a különös bánásmódot igénylő gyermekek ellátása:
 - utazó logopédus segítségével logopédiai foglalkozások keretében biztosítjuk
 - ✓ az olyan ép értelmű, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését, akik a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján megkésett beszédfejlődésű, a beszédészlelés zavarával küzdő gyermekek,
 - ✓ és a dyslexia prevenciót,

- o *az enyhe hiperaktivitású gyermekek ellátása megfelelő szakemberek (pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) bevonásával,*
 - o tehetséggondozás, készségek, képességek fejlesztése,
 - o hátrányos, és halmozottan hátrányos gyermekek fejlesztése;
- *támogatjuk a migráns gyerekek óvodai nevelésében hagyományaik megőrzését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét,*
- a gyermeki jogok tiszteletben tartása, érvényesülésük biztosítása a Freinet-pedagógia elemeinek alkalmazásával,
- az óvodai élet alapelveinek érvényesítése,
- az óvoda helyi nevelési értékeinek megőrzése, megszilárdítása, bővítése.

Az egyéniség fejlesztése a közösségben

Az individuális fejlődés elősegítése

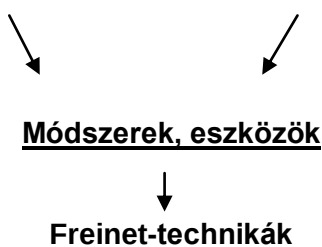
- A gyermek belső fejlődési igényének ébrentartása testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése, reális énkép kialakítása.
- Az egészséges életmód és életvitel szokásainak megalapozása, szabályainak elmélyítése a közvetlen környezet lehetőségeinek kiaknázásával (életritmus, mozgás, táplálkozás, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, stb.).
- A természeti környezet megismertetése, szoros érzelmi kapcsolat (óvó-védő, fejlesztő) és környezettudatos magatartás megalapozása a gyakorlatban elvégezhető tevékenységek által.
- Helyi lehetőségekre támaszkodó, az életkori sajátosságokhoz igazodó életközeli értékközvetítés biztosításával.

A szociális fejlődés elősegítése

- Az emberi együttélés és érintkezés alapvető szokásainak, szabályainak elsajátíttatása (nevelői modell, tolerancia, együttműködő-készség, empátia, értékelés)
- A társadalmi környezet megismertetésével és az ahhoz szorosan fűződő érzelmi kapcsolat kialakításával, a szülőföldhöz való kötődés lehetőségeinek megteremtésével, a multikulturális nevelésen alapuló integrációval.
- Az együttműködéshez, a különbözőségek elfogadásához, megértéséhez, *az előítélet - mentesség kialakításához* szükséges képességek fejlesztésével, alapvető erkölcsi, etikai értékek közvetítésével.
- A társadalmi és népi hagyományokon alapuló ünnepek megismertetésével, érzelmi átélés biztosítása a helyi lehetőségek figyelembevételével (hagyományok, magyar nyelv és kultúra ápolása).

- Élményeken alapuló szabad önkifejezés, alkotó képesség fejlesztése a különböző művészeti területeken (mozgás, zene, képző- és iparművészeti, kert és a konyhaművészet).
- A kommunikációs, metakommunikációs képességek fejlesztésével *(a gyerekek életkori sajátosságainak megfelelő fogalomhasználat, mintaértékű kommunikáció az óvoda minden alkalmazottja felől).*
- Esztétikai érzelmek megalapozása (fogékonyság, elfogadás, véleménynyilvánítás stb.)
- A kifejezőképesség fejlesztése a szabad önkifejezés lehetőségeinek biztosításával a különböző művészeti területeken *(kommunikáció, mozgás, zene, ének, vizuális nevelés stb.)*

2.3. Várható eredmény

- nyugodt, kiegyensúlyozott, érdeklődő, nyitott, *kreatív*, testileg, lelkieg, szellemileg az életkornak megfelelően fejlett gyermeki személyiség.

2.4. Az óvodai nevelés kiemelt elvei és érvényesülésük feltételei óvodánkban

2.4.1. A gyermek jogainak tiszteletben tartása

(Hétköznapi Varázslatok c. program 20. old.)

- fejlesztő, ingerekben, élményekben gazdag, szükségleteket kielégítő, tevékenységeket motiváló esztétikus környezet kialakításával (harmonikus színvilág, természetes alapanyagú bútorok, kiegészítők, alapanyagok használatával),
- érzelmi biztonságot, nyugalmat, befogadást, elfogadást, megértést sugárzó légkör biztosításával,
- egyéni tapasztalatokat, érdeklődést, ismereteket, képességeket figyelembe vevő tevékenységek szervezésével, egyénileg vagy kiscsoportosan végezhető feladatok biztosításával, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztésének figyelembevételével,
- *a gyerekek más forrásból szerzett ismereteinek, tapasztalatainak felhasználásával, annak tiszteletben tartásával,*
- az elkészült gyermeki alkotások alapján egyéni képességeket és fejlődést figyelembe vevő értékeléssel,

- a gyermekek megfigyelési, mérési, értékelési eredményeinek tapintatos kezelésével, a gyermekek további fejlesztése,
- szabadon választható, változatos, párhuzamosan végezhető tevékenységek biztosításával, a gyermekek érdeklődését, ötleteit figyelembe véve (azokat tudatosan beépítve a tervekbe, a fejlesztő munkába),
- a különböző tevékenységekhez motiváló élmények, elegendő hely, idő, jó minőségű alapanyagok, eszközök megteremtésével, biztosításával (a gyermekek által használható anyagok, eszközök hozzáférhetőségének biztosításával),
- szükség esetén segítségnyújtással, indirekt – esetenként – direkt irányítással,
- az önálló tapasztalatszerzés, felfedező ismeretszerzés, kísérletezés feltételeinek biztosításával,
- a csoportszoba műhelyszerű elrendezésével,
- a gyermekekkel közösen kialakított szokás- és szabályrendszerrel,
- rugalmas, folyamatos (a tevékenységek során és között) napirend kialakításával, beszélgetőkör megszervezésével, megtartásával a csoport által kialakított „rítusok” alapján.

további feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében:

- az önművelés igényének kialakítása,
- tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása,
- a mindennapi élethez szükséges készségek alakítása,
- családi életre és egészséges életmódra nevelés,
- kialakítani az alapvető mozgás és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.

2.4.2. A természet és életközelség

(H.V.20. old.)

- a természetes és mesterséges környezet nyújtotta adottságok kihasználásával (óvoda udvara, természeti és társadalmi környezet, évszakok adta lehetőségek, megfigyelések, felfedezések, tapasztalatszerzések, játékok, tevékenységek stb.), környezettudatos magatartás megalapozásával, alakításával, a fenntarthatóságra neveléssel,
- szűkebb és tágabb természeti és tárgyi környezet megismertetésével, megszerettetésével, annak megbecsülésére, tiszteletére nevelésével,
- a közvetlen környezet, csoportszoba, ill. az udvar tárgyi felszereltségének természetes anyagokból való kialakításával,
- természetes alapanyagok gyűjtésével gyermeki alkotásokhoz, megfigyelésekhez, gyűjtemények kialakításához, bővítéséhez,
- egy-egy témakörhöz, feldolgozandó fogalomhoz kapcsolódva *élményszerzési lehetőségek biztosítása* közvetlen tapasztalatot nyújtó kirándulások, séták megszervezésével a hetirendben meghatározott időközönként,
- felfedezések, megfigyelések, kísérletek feltételeinek megteremtésével a természetben és a csoportszobában egyaránt (hely, idő, eszköz),
- az udvaron saját „kiskert” (virágos, zöldszécs, gyógynövényes) kialakítása, folyamatos gondozása a gyerekek aktív munkájával,

- csoportszoba növényeinek és állatainak folyamatos gondozásával és ellátásával, kísérletek végzésével, pl. ültetés, csíráztatás, hajtatás stb.,
- *az óvoda udvarán megfigyelhető madarak gondozására, védelmére nevelés madáretetők, madárodúk, madáritatók kihelyezésével,*
- ismerkedés különböző művészeti területek alkotásaival:
 - ismeretterjesztő könyvek, albumok,
 - CD-k, lemezek, kazetták, DVD-k
 - diaképek, filmek, videofelvételek, stb.
 - kiállítások, múzeumlátogatások;
- különböző munkahelyeken történő látogatásokkal,
- beszélgetésekkel, közös játékokkal, együttes tevékenységekkel, meghívott vendégekkel,
- egy témához, egy-egy művészeti területhez kapcsolódó albumok, tablók, leporellók összeállítása a gyerekek aktív részvételével, ill. alkotásaival,
- egy-egy témakörhöz „kiállítások” szervezése a gyerekek gyűjtő- és alkotómunkájának felhasználásával,
- a kommunikációs technikák rendszeres alkalmazásával (pl. csoportkiadványok, újságok, levelezés társ csoportokkal).

2.4.3. Nyitottság

(H.V. 21. old.)

A. A pedagógiai rendszer nyitottsága:

- képzés és önképzés különböző formáin való részvétel, a tapasztalatok, tanultak átadása, azok beépítése a pedagógiai munkába az alapelvek figyelembevételével,
- a könyvtár, videofilm-, kazetta- és lemeztár folyamatos bővítésével,
- a témakörökhöz kapcsolódva „ötlettár” összeállítása és folyamatos bővítése a gyerekek és az *óvodapedagógusok* ötletei és tapasztalatai alapján,
- munkakártyák készítése a gyerekek aktív részvételével.

B. Az óvoda és a csoportélet nyitottsága:

Csoportok közötti, ill. más óvodákban működő csoportokkal történő kapcsolattartás:

- levelezés, csomagküldés, újság-összeállítás,
- séták, kirándulások,
- ünnepekre készülés, ünnepek,
- vendégeskedés, közös játékok szervezése,
- közös „előadások” szervezése (*gyermektánc-, mese előadása, bábszínház, kiállítás*),
- ismerkedés egymás munkáival (pl. könyvkészítés, illusztrálás, újság-összeállítás stb.),
- vendégek, előadók meghívása.

Szülőkkel való kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás:

- ismerkedés az óvodával (pl. bemutatkozó levél, újság összeállítása, elküldése, „teadélután”, játszóház megszervezése, kertrendezés, sportvetélkedő, stb.),
- szülőkkel történő közös beszoktatás, a szülők és gyerekek igényeit figyelembe véve.

Folyamatos kapcsolattartás:

- szülői értekezletek, *fogadó órák, családlátogatások*,
- óvodán belüli és kívüli közös programok,
- óvoda vagy csoportújság összeállítása során évente *legalább 2* alkalommal az ünnepekhez kapcsolódva.

C. A nevelésben részt vevők belső nyitottsága:

Pedagógusok belső nyitottsága:

- *fejlesztés, nevelés, támasznyújtás feltétele,*
- *partnerszemlélet érvényesítése munkatársak, gyerekek, szülők tekintetében,*
- *folyamatos képzés, önképzés ismereteinek, módszertani eszköztárának bővítésére, megfelelő döntésképeség kialakítására.*

Gyerekek belső nyitottsága:

- *őszinte, elfogadást sugárzó légkör kialakításával,*
- *új gyerekek befogadásával (nevelési év elején új kicsik fogadása),*
- *lehetőség biztosítása a próbálkozásokra, kísérletezésekre, egyéni megoldások pozitív értékelésével,*
- *ösztönző környezet kialakításával, motiváltság fenntartásával.*

2.4.4. Partnerkapcsolat kialakítása

(H.V. 24. old.)

A személyiség tiszteletben tartása, a partnerkapcsolat és együttműködés alapvető feltételei annak, *hogy a nevelés folyamatában részt vevők (gyerek, szülő, pedagógus, nevelést segítő szakemberek, meghívottak)* a terveket megvalósítva a célokat elérjék, a továbbfejlődést segítsék.

Nagyfokú tapintat, tolerancia, rugalmasság, egymás céljainak elfogadására való képesség kialakítása elengedhetetlen a partnerré váláshoz, melyek csak őszinte, biztonságot és elfogadást sugárzó légkörben alakulhatnak ki.

A gyermekekkel:

- közös szabályalkítás,
- közös tervezés és értékelés,
- alkalmazott-gyermek partnerkapcsolat (segítő, megerősítő, óvó-védő)
- gyermek-gyermek kapcsolat (együttműködés társaival).

A szülőkkel:

- szülők aktív munkája a csoport életének megszervezésében (pl. programajánlat, programok megszervezése, programokon való aktív részvétel,

egy-egy témakör feldolgozásához segítségnyújtás, gyűjtőmunka, előadás, együtt-tevékenykedés stb.),

- játszó délelőttök,
- fogadóórák, családlátogatások,
- nyílt hetek,
- ünnepek, közös rendezvények,
- szülői értekezletek,
- szülői szervezet,
- játszóházak, munkadélutánok,
- szakemberek, előadók meghívása,
- újság szerkesztése,
- vetélkedők szervezése,
- kirándulások, színház, koncert igény szerint.

Ezek a fórumok a szülők számára alkalmat teremtenek a gyerekekkel, a gyerekek nevelésével kapcsolatos információ és tapasztalatszerzésre, kérdések megbeszélésére, valamint az intervenciók gyakorlat megvalósítására (segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásai).

A fogadó órák jó alkalmak a szülők folyamatos tájékoztatására gyermekük fejlettségéről készített megfigyelési, mérési, értékelési eredmények megismertetésére, a gyermekek érdekeit támogató egységes elvárások, tennivalók megbeszélésre.

A társintézményekkel:

- közös értékelés

2.4.5. A közösség segítőerejére való támaszkodás

(H.V. 24. old.)

- beszélgetőkör megszervezésével, (egymásra figyelés, egymás meghallgatása, *egymás elfogadása*, viselkedési szokások alakítása, *egymás tiszteletére nevelés*),
- közös tervezéssel (egyéni ötletek meghallgatása, elfogadása, együttműködés lehetőségeinek kiaknázása, képzelet, fantázia működésének elősegítése),
- kiscsoportokban végezhető tevékenységek biztosításával (önállóság, önfegyelem, baráti kapcsolatok támogatása, *egymás munkájának megbecsülése*),
- munkamegosztást igénylő feladatok biztosításával (felelősségvállalás, összetartás, segítségnyújtás *egymásnak, a kisebbeknek, rászorulóknak, gyengébbeknek*, egymás ötleteinek elfogadása, kitartás, feladattudat alakítása),
- együttműködést igénylő játékok, versenyjátékok, munkák feltételeinek biztosításával (együttélés, együttműködés szabályainak kialakítása, különbözőségeket elfogadó szemlélet kialakítása, *előítélet-mentességre nevelés*),
- közösen kialakított – az óvodára vagy csoportra jellemző - ünnepekkel, hagyományokkal (együttérzés, egymásnak örülni tudás érzése, érzelmek kifejezése, figyelmesség képességének alakítása, különbözőségek

elfogadása, megértése, mások meghallgatása, tolerálása) szervezésével, megtartásával.

További feltételek:

- az adott gyermekközösség alakításában épít a közösségfejlesztés folyamatára, a csoport tagjainak egyéni és csoportos szükségleteire, sajátosságaira,
- szakszerűen és eredményesen alkalmazza a konfliktusok megelőzésének és kezelésének módszereit,
- ösztönzi a gyermekeket az egymás közötti véleménycserére, kommunikációs képességeiket erősítve fejleszti bennük az érvelési kultúrát,
- közösség iránti szerepvállalást erősítő pedagógiai helyzeteket teremt,
- figyelembe veszi, és értékként közvetíti a gyermekek eltérő kulturális, társadalmi háttéréből adódó sajátosságait,
- gyermekek életkorából következő fejlődés-lélektani jellemzőire épít.

2.4.6. Tevékenységközpontú, sikerorientált tapasztalat- és ismeretnyújtás, felfedező ismeretszerzés, kísérletező tapogatózás módszerével
(H.V. 25. old.)

- önálló tevékenységválasztás biztosításával,
- tervek, projektek gyerekekkel történő összeállításával,
- egyéni és kiscsoportos kísérletezés a kutatás feltételeinek biztosításával,
- gyűjtemények létrehozásával, folyamatos bővítésével,
- élmény, lehetőség, hely, idő, eszköz alapanyag biztosításával inspiráló, figyelemfelkeltő, segítő környezetben,
- egyéni megoldásmódok pozitív értékelésével.

2.4.7. Az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő, önálló tevékenységválasztást biztosító képességfejlesztés
(H.V. 26. old.)

- egyéni és kiscsoportos kezdeményezések, feladatok, feladatlapok, munkakártyák biztosításával,
- individuális technikák használatával,
- a közösen összeállított napi terv alapján előkészített tevékenységekből önálló, szabad tevékenységválasztással,
- ötletadással, segítségnyújtással indirekt vagy direkt módon a gyerekek egyéni fejlettségének, egyéni tapasztalatainak, ismereteinek, képességeinek, érdeklődésének függvényében.

Mindezek során *különös tekintettel kell lenni a* kiemelt figyelmet igénylő *(sajátos nevelési igényű és a tehetséges)* gyermekek egyéni fejlesztésére, fejlődésük elősegítésére.

2.4.8. Élmények feldolgozása szabad alkotásokban (H.V. 27.old.)

- saját tapasztalatokon alapuló élmények biztosításával,
- követhető, inspiráló, fantáziát beindító modellek biztosításával (pl. művészeti alkotások, népi kismesterségek, technikák eljárások, alapanyagok megismertetésével, stb.),
- megfelelő idő (rugalmas), hely (átrendezhetőség), változatos, jó minőségű eszközök, szerszámok biztosításával, *lehetőség szerint a környezettudatosság jegyében, természetes alapú, és újrahasznosítható alapanyagok felhasználásával.*

2.5. Az óvodai élet tevékenységformái

2.5.1. A kísérletező, tapogatózás, felfedező ismeretszerzés (H.V. 25. oldal)

A tágan értelmezett tanulás alapja a saját élményen, tapasztalaton alapuló ismeretszerzés. A fejlődés elengedhetetlen feltétele az egyéni tapasztalatszerzés, kutatás, kísérletezés és az ismeretek alkalmazhatóságának gyakorlatban történő kipróbálása.

A felfedező ismeretszerzés biztosítja a gyermek számára, hogy saját útján és ritmusában ismerhesse meg önmagát és a körülötte lévő világot. Tapasztalatai hatására csak rá jellemző módon érzékeli, észleli a valóságot. Ennek a sajátélményű tanulásnak természetes velejárói az eredményes és hibás választások, döntések, próbálkozások, kudarcok és sikerélmények. A próbálkozások, a tévedések és a belátások alapozzák meg a produktív tanulás mechanizmusát, *ezért az óvodapedagógusnak azokra megértést elősegítő módon kell reagálnia.*

A felfedező, kutató ismeretszerzés feltételeinek biztosítása az óvodapedagógustól tudatos szervezőmunkát igényel.

Figyelembe kell vennie:

- a gyerek adott pillanatnyi fejlettségét, lelki állapotát és érdeklődését,
- segíteni kell az önálló próbálkozásokat és az önálló következtetések, felfedezések megfogalmazását,
- *a gyerekek más forrásból szerzett ismereteit, tapasztalatait.*

Feltételek biztosítása:

- élmény, eszköz, hely, idő,
- önálló tevékenységválasztás,
- kísérletezés, kutatás, felfedezés feltételeinek biztosítása,
- spontán lehetőségek kiaknázása és direkt problémaszituációk teremtése,
- megfelelő minta a magatartási és viselkedési szokások alakítására,
- egyéni megoldások pozitív értékelése,
- egyéni kezdeményezések, ötletadás.

Eredmény: a gyerekek képességeinek fejlődése, tapasztalatainak bővülése, rendezettsége.

2.5.2. Játék-munka, munka-játék

(H.V. 40. oldal)

A) Játék, szabad játék

Az óvodáskorú gyermek belső szükségleteiből fakadó alapvető tevékenység és egyben alapja a fejlődésnek, mert biztosítja az új ismeretek gyakorlati kipróbálásának feltételeit. Tartalma a gyereket körülvevő valóság. A játék a gyermek autonóm, öncélú, önindított, örömet jelentő tevékenysége, önértékesítő magatartása, mellyel egyensúlyt teremt önmaga és környezete között. A játék, kísérletezés. A gyermek kísérletezik ötleteivel, gondolataival, tárgyakkal, önmagával és társaival. Játék közben tapasztalatokat gyűjt, kielégíti a fejlődést elősegítő legfontosabb szükségleteit, kíváncsiságát.

Emberalakító, komplex tevékenység, élmény és tapasztalatforrás, egyben jó lehetőség az élmények feldolgozására is.

Segíti az én-tudat és a szocializáció fejlődését, önismeretet fejleszt, tanulási lehetőséget biztosít. A játék az összes lehetőség közül leginkább biztosítja az óvodáskorú gyermek harmonikus fejlődését.

„A játék spontán, önmagáért való, mindig örömteli, nincs célja, de van eredménye. A játék minden más pszichikus funkció fejlődésével összefügg, ezért meglétét folyamatosan biztosítani kell, ugyanakkor - mert nem tervezhető előre pontosan - irányítása többnyire indirekt. A játék, mint cselekvés teljesen egyedi, a személyiség pillanatnyi állapotát és szintjét tükrözi.” (Bakonyi Anna)

Az óvodapedagógus szerepe a játékban:

- játszótárs, modell,
- segítségnyújtás,
- pozitív visszajelzések,
- esetenként kezdeményezés.

Gyermekek, illetve óvodapedagógusok által kezdeményezhető játékfajták:

- különböző gyakorló játékok (érzékelő, észlelő, mozgásos játékok tárgyakkal, anyagokkal stb.),
- szimbolikus játékok (szerepjátékok, képzeletjátékok),
- szabályjátékok (értelmi képességeket fejlesztő, mozgásos játékok),
- konstrukciós építő és szerelő játékok,
- barkácsolás, dramatizálás, bábozás,
- anyanyelvi játékok.

Feltételek biztosítása:

- egybefüggő játékidő, rugalmas, folyamatos napirend,
- óvodapedagógus tudatos jelenléte, igény szerinti együttjátszása, támogató, serkentő, ösztönző magatartása, indirekt irányítása,
- szabadon választható játéktémák, eszközök, alapanyagok játékkészítéshez,
- motiváló kuckók, sarkok, műhelyek, átrendezhető játéktér,
- élményszerzési lehetőségek és követhető modellek,
- szabad mozgás lehetőségei,

- megfelelő csoportlélegkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel.

B) Munka

Önként és szabadon választható aktív személyiségfejlesztő tevékenység, melynek az egyén vagy a közösség számára fontos, kézzelfogható, valódi eredménye van. Az óvodáskor elején a játéktól elválaszthatatlan, hiszen a gyermek játékként éli meg. A fejlődés hatására az óvodáskor vége felé egyre inkább fontossá válik a munka eredménye is a gyermek számára, de ebben az életszakaszban soha nem különül el teljesen egymástól. A munka mindvégig önként, szabadon választott és végzett játékos tevékenység marad.

A játékos munka segít abban, hogy a gyerekek meg tudják oldani a mindennapokból adódó problémákat, átéljék, hogy környezetük megváltoztatható, ráérezzenek arra, hogy képesek maguk is értéket teremteni.

A gyermekek, ill. az óvodapedagógusok által kezdeményezhető munkák:

Individuális fejlődés
elősegítéséhez és az
egészséges életvitel
kialakításához
kapcsolódó munkák, saját munka
elismerésére nevelő munkaformák:

A szocializáció fejlődéséhez,
kapcsolatok
felvételéhez, fejlesztéséhez, erkölcsi,
magatartási szokások elsajátításához
kapcsolódó munkák, mások
elismerésére nevelő munkaformák:

önkiszolgáló, saját szükségleteket
kielégítő munkák (pl. öltözködés,
tisztálkodás, étkezés,
pihenés feltételeinek megteremtése).

társakért, csoport érdekében végzett
munkák (pl.: megbízatások, naposi
teendők, játékkészítés és javítás,
takarítás, sütés, főzés, befőzés, szárítás,
aszalás, munkakártyák, feladatlapok,
újságok, könyvek, tablók készítése, stb.).

A környezettel való harmonikus együttéléshez kapcsolódó munkák:

növény- és állatgondozás, kerti munkák, gyűjtőmunkák, kísérletezések és a szövetkezeti élet technikái.

Feltételek biztosítása:

- biztonságos, balesetmentes hely, megfelelő idő, jó minőségű, a gyerekek életkorához igazodó szerszámok, eszközök, alapanyagok,
- környezetbarát anyagok, eszközök használata,
- újrahasznosítás lehetőségeinek kihasználása (papír, háztartási hulladékok, „újrapapír” készítése, stb.),
- szülőkkel közös kertrendezés, a közös munka öröme,
- a környezetszennyezés lehetőségeinek kiszűrése, (pl. közlekedés szokásainak alakításával, újrahasznosítással, szemétygyűjtéssel, stb.),
- szelektív hulladékgyűjtés,
- ismerkedés különböző munkafolyamatokkal (gyár-, üzem-, műhelylátogatások, meghívott vendégek előadásai),

- ismerkedés ipari és népművészeti alkotásokkal, népi kismesterségekkel, foglalkozásokkal,
- videofilm, diafilm, DVD, fényképtár összeállítása egy-egy szakmáról, munkafolyamatokról,
- munkakártyák készítése az önálló munkavégzéshez,
- ötlettárak készítése.

2.5.3. Szabad alkotások

(H. V. 27. oldal)

A szabad alkotások biztosítják azt, hogy a gyerekek káros következmények nélkül kipróbálhassák, megismerhessék önmagukat, és ezzel segítsék reális önképük kialakulását.

Lehetőséget biztosítanak ahhoz, hogy a gyerekek megérezzék, mennyire fontos egyéni tapasztalatuk, véleményük, és ráébredjenek, hogy ugyanaz a dolog mindenkinben más és más nyomot hagy. Ezzel segítik a tolerancia fejlődését, a különbözőségek elfogadását, megértését. Megalapozzák a külső ingerek belsővé válását, lehetőséget biztosítanak a pozitív és negatív élmények feldolgozásához. Elősegítik az erkölcsi fogalmak, a különböző magatartásformák alakítását, ill. a gyerekek érzelmi-, esztétikai-, valamint értelmi képességeinek fejlődését. Ez az alapja a nyugodt, kiegyensúlyozott, harmonikus önfejlődésnek.

Feltételek biztosítása:

- élmények,
- hely, idő, eszköz, alapanyag, követendő modell,
- az elkészült munkák bemutatásának lehetőségei (újság, kiadvány, könyv, kiállítás, stb.).

2.5.4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tudatos tanuláshoz szükséges képességek fejlesztése, a tapasztalatok bővítése és az értékközvetítés minden esetben tevékenységekben, a gyermek aktív és egyre tudatosabb részvételével történik.

Az óvodáskorú gyermek életkori sajátosságaiból adódik, hogy személyisége a leginkább kipróbálható, elvégezhető tevékenységeken keresztül fejlődik. Ebben az életkorban megismerni, felfedezni, játszani, dolgozni, tanulni és alkotni ugyanazt jelenti. A belső szükségletek által motivált cselekvések sikeres végrehajtása örömet szerez, és további cselekvésre ösztönöz. Minden tevékenységben jelen vannak a játék, munka és a tanulás elemei. A cél az, hogy a gyermek minden típusú tevékenységet játékként éljen meg.

Ennek feltétele, hogy önként, szabadon választhasson, a tevékenység elvégzése örömforrássá váljon, és általa sikerélményhez jusson.

Saját élményű tanulás feltételeinek biztosítása:

- egyéni tapasztalatok, élmények, felfedezések,
- szabadon választható feldolgozási módok, tevékenységek,
- változatos, felhívó jellegű anyagok, eszközök,
- elmélyült tevékenységek feltételeit biztosító hely, idő,
- az önálló kezdeményezés pozitív értékelése.

Az óvodapedagógus a hetirend szerinti kiemelt nevelési terület figyelembe vétele mellett, a tevékenységek komplex módon történő megszervezésével biztosítja a gyerekek érdeklődésének felkeltését, fenntartását.

2.6. A fejlesztés területei

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Mindezt magas értékrendet mutató, beszélő környezet kialakításával, minta értékű beszéddel, aktív és passzív szókincsbővítéssel, megfelelő módon közvetített szabályokkal, a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával, szabad önkifejezésük támogatásával érjük el az egyes fejlesztési területek lehetőségeinek megfelelően (verbális és nonverbális megnyilatkozások, tárgyak, eszközök, anyagok megismertetése, használata kapcsán, technikák, mozgásformák, térformák, irányok gyakorlása során, hangszerek, tornaszerek, stb. megnevezése alkalmával, kérések, megszólítások, döntések, formák, színek, játékszabályok, magyarázatok, tervek, élmények megbeszélése, vélemények formálása során, stb.).

2.6.1. A mozgásos-manuális képességek fejlesztése és az egészséges életviteli szokásainak kialakítása

A) Pszichikai fejlődés feltételei:

- életkorhoz igazodó, rugalmas napirend kialakítása,
- egyéni fejlettség figyelembe vétele,
- csoportba való beilleszkedés elősegítése,
- társadalmi egyenlőtlenségek kompenzálása, hátrányok csökkentése, (gyermekvédelem),
- pozitívumokra való támaszkodás elvének érvényesítése,
- szabad önkifejezés lehetőségeinek biztosítása,
- természeti és társadalmi környezet tapasztalatokon alapuló megismerése,
- sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása,
- a gyerek problémái iránt elfogadó, odafigyelő, megértő magatartás,
- bensőséges érzelmi biztonságot sugárzó kapcsolat kialakítása,
- gyerekek fejlődésének folyamatos megfigyelése, nyomon követése, rögzítése, visszaesések, megtorpanások okának felderítése, segítségnyújtás *gyereknek, szülőnek*.

B) Fizikai fejlődés feltételei:

- a fejlődést elősegítő életritmus kialakítása (rugalmas hetirend),
- az időjárásnak megfelelő, réteges öltözködésre nevelés, *segítségnyújtás életkori sajátosságok és egyéni fejlettség szerint*,
- vitaminokban, tápanyagokban, nyomelemekben gazdag, változatos étkezés, gyümölcs és zöldségnap helyének kialakítása, hetirendben való rögzítése,
- *folyadék fogyasztásához megfelelő feltételek biztosítása csoportszobában, udvaron, kirándulások alkalmával*,
- testápolás (kézmosás, zsebkendő használat, fogmosás) feltételeinek megteremtése, segítségnyújtás az egyéni fejlettség figyelembevételével,

- a gyerek egyéni igényeihez alkalmazkodó pihenési idő (min. másfél óra) *biztosítása a folyamatosság megteremtésével a másik zavarása nélkül,*
- feltöltődésre alkalmas körülmények megteremtése (pl.: kuckókba való elvonulás lehetősége, könyvnézegetés, csendes játék),
- az időjáráshoz alkalmazkodva, a helyi adottságok maximális kihasználásával a levegőn való tartózkodás (naponta min. 3 óra),
- a levegő, a víz, a napfény jótékony hatásainak kihasználása megfelelő feltételek biztosítása mellett,
- az átjárható udvarrészekben különböző tevékenységek feltételeinek biztosítása, gyermek és óvodapedagógus kezdeményezései alapján az egészség megóvása érdekében,
- séták, kirándulások rendszeres szervezése a hetirendben rögzített napokon, *„járgánynapok” beiktatása az udvaron, együttműködve szülőkkel és a többi csoporttal.*

Mozgásfejlesztés:

- minden nap a szabad mozgás feltételeinek biztosítása és továbbfejlesztése a mozgásos tevékenységek, egészségfejlesztő testmozgások érdekében - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve - a csoportszobában, a tornateremben és az udvaron,
- rendszeres, egészségfejlesztő testmozgás szervezése, amely tervezett, tudatos, célirányos, egyénre szabott, a fokozatosság elvét figyelembe vevő mozgásos játékok és feladatok sora, melyek segítik a pszicho-motoros készségek és képességek formálását,
- sporttevékenységek feltételeinek megteremtése (pl.: úszás, korcsolyázás, labdajátékok szülői igény szerint az aktív nevelési időn túl),
- testi (kondicionális) képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), koordinációs képességek (egyensúly, térbeli tájékozódás) fejlesztése a spontán helyzetekből kiinduló kezdeményezésekkel a mindennapok folyamán,
- természetes mozgások fejlesztése a mindennapok során, bent és a szabadban egyaránt,
- változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló irányított, szervezett mozgásfejlesztés keretében heti egy, ill. két alkalommal tematikusan felépített módon *(prevenciós jelleggel tartásjavító és lábboltozatot erősítő torna beépítésével),* amelynek ideje a napirendben rögzített,
- napi kb. 30-40 perc intenzív, kötött formában történő mozgás a játékosság elvének és az egyéni szükségletek, képességek figyelembevételével, lehetőség szerint szabad levegőn történő szervezéssel,
- nagymozgások, finommozgások, észlelési, téri tájékozódási, egyensúlyozási készségek és képességek fejlesztéséhez szabadon választható, a gyermek által bármikor elővehető eszközök biztosítása, az ezekre irányuló gyakorlatok előtérbe helyezése,
- mozgásos játékok, körjátékok, versenyjátékok megismertetése, és a közös mozgás igényének, örömének kialakítása a gyerekekben.

A motiváló környezet, a változatos formában történő spontán és szervezett tevékenységek feltételeinek megteremtése, a balesetmentes hely, a megfelelő idő, a változatos motiváló eszközök, az élmények és a sikeresen végrehajtott mozgások biztosítják a harmonikus fejlődést, erősítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A komplex testmozgások az óvodai élet egyéb tevékenységeibe való beépülésével a gyermekek személyiségének fejlődésére együtt hatnak. Következésképpen énképük és önkontrolljuk pozitívan alakul. Megtanulják érzelmeiket szabályozni, tudnak szabályokat betartani, társaikkal együttműködni, megfelelően kommunikálni, miközben fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk.

2.6.2. Az intellektuális, szociális és etikai képességek fejlesztése, a külső és belső világ tevékeny megismerése

A) A külső környezet tevékeny megismerésének feltételei:

A természet megismerése:

- a szűkebb és tágabb természeti környezet jelenségeinek saját tapasztalatokon, élményeken alapuló, érzékszervi és játékos megismerése (pl.: időjárás tényezői, természetben fellelhető körforgások stb.),
- rendszeres séták, kirándulások megszervezésével, az udvaron kiépített tanösvény, kiskertek adta lehetőségek maximális kihasználásával a közvetlen környezet növény és állatvilágának megismerése, gondozásukra, védelmükre nevelés,
- kísérletezések, megfigyelések feltételeinek megteremtése,
- megfigyelések, eredmények, élmények rögzítésének lehetősége (munkakártyák, szabad alkotások, saját játékok készítése),
- gyűjtemények (*élőszarkok*) kialakítása, fejlesztése, felhasználása.

Az ember és természet kapcsolatának megismerése:

- kerti munkák, állat és növénygondozás feltételeinek megteremtése, mely elősegíti a közvetlen tapasztalatszerzést, élménynyújtást, *élményszerzési lehetőséget*,
- alapvető természetvédelmi, környezetvédelmi ismeretek közvetítése, tevékenységek végzése, melyek segítik a környezettudatos magatartás megalapozását, alakítását a fenntartható fejlődés érdekében, (*komposztálóval, szelektív hulladékgyűjtéssel, újrahasznosítással, tudatos energiatakarékosságra neveléssel, stb.*),
- munkafolyamatokkal, foglalkozásokkal való ismerkedés, mely élményszerű tapasztalatokat biztosít az ember természetalakító tevékenységéről,
- természetben szervezett megfigyelések, kirándulások, programok és az utolsó szövetkezeti élet technikáinak felhasználása.

Az ember és a társadalom kapcsolatának megismerése:

- közvetlen társas környezet megismerése (hagyományok, néphagyományok, - melyek segítik a szülőföldhöz kötődést, a múlt tisztelésének, megbecsülésének alakítását-, szokások, illemszabályok megismertetését, belsővé válását),

- ismerkedés emberi alkotásokkal (művészeti alkotások, műtárgyak, használati eszközök, technológiák, technikák, településfajta, életmód stb.),
- ismerkedés különböző népcsoportok, nemzetiségek, országok, földrészek, életmódjával, szokásaival, hagyományaival, művészetével (*migráns gyerekek, más anyanyelvű gyerekek*),
- kommunikációs technikák alkalmazása,
- szociális képességek fejlődéséhez szükséges feltételek biztosítása.

Szociális képességek listája:

1.) Környezeti viselkedések:

- környezet megóvása,
- környezettudatos magatartás,
- takarékoság,
- újrahasznosítás,
- étkezési szokások (*életkori sajátosságoknak és egyéni fejlettségnek megfelelően kínálás módja, ételszedés szokásai, evőeszközök használata, szalvétahasználat, stb.*),
- közlekedési szabályok.

2.) Személyközi viselkedések:

- konfliktuskezelés,
- igazságosság,
- barátságosság,
- igazmondás,
- figyelemfelkeltés,
- egymás üdvözlése,
- segítségnyújtás másoknak,
- együttérzés, önzetlenség, figyelmesség,
- különbözőségek elfogadása, megértése,
- mások meghallgatása, *egymás iránti tisztelet, megbecsülés,*
- viselkedés társalgás közben.

3.) Önmagunkkal szembeni viselkedés:

- következmények elfogadása,
- önállóság, önfegyelem,
- etikus magatartás,
- érzelmek kifejezése,
- pozitív attitűdök erősítése,
- felelősségvállalás,
- *tolerancia, kudarcátűrés.*

4.) Feladatokhoz való hozzáállás

- megbeszélés, vita,
- kérdésfeltevés és válaszadás,
- figyelem,
- kitartás, feladat- és szabálytudat (*szokásrend együttes alakítása*)

B) Belső környezet tevékeny megismerése:

- A fejlesztés feltételei megtalálhatóak az előző két részben.

1.) Belső környezeti nevelés területei:

- saját testkép,
- táplálkozási ismeretek,
- élet, életmód, életvitel, mozgás,
- egészség megőrzése,
- betegségek megelőzése.

2.) Énre irányuló környezeti nevelés területei:

- önmaga elfogadása,
- harmónia, bizalom kialakítása,
- erkölcsi magatartás fejlesztése.

A szabályok teljesítéséhez szükséges feltételek megteremtésével, a helyes magatartást támogató reakciókkal, a helytelen cselekvések elutasításával, megakadályozásával mód nyílik a helyes és helytelen cselekvések megkülönböztetésére, gyakorlására, rögzítésére, a helyes cselekvések önként vállalására.

C) Matematikai nevelés:

- Komplex módon épül be a külső környezet tevékeny megismerésének folyamatába, illetve az egyéb tevékenységek (művészeti, mozgásos) körébe. Kiemelten kiterjedt:
 - gondolkodás fejlesztésére (pl. figyelem, emlékezet, képzelet, stb.),
 - gondolkodási műveletek fejlesztésére (analízis, szintézis, következtetések),
 - matematikai alapfogalmakkal kapcsolatos ismeretekre (mennyiség, alak, nagyságbeli és téri relációk, tér-, sík-, és mennyiségsszemlélet, (számfogalom), stb.).

A külső és belső világ tevékeny megismerése elősegíti a toleráns, egymást tisztelő, önmagát elfogadó személyiség kialakulását, és megalapozza az élethez való pozitív hozzáállást.

2.6.3. Művészeti (kommunikáció, anyanyelv, mese-vers, ének-zene, énekes játék, gyermektánc, vizuális: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka), esztétikai és önkifejezési képességek fejlesztése

A) Kommunikációs, metakommunikációs képességek, nyelvi kifejezőkészség fejlesztésének feltételei:

- ösztönös (verbális, nem verbális) gyermeki megnyilvánulások, észrevételek folyamatos visszajelzés az óvodapedagógus részéről,
- az óvodapedagógus modell értékű metakommunikációja, kommunikációja,
- folyamatos metakommunikációs, kommunikációs fejlesztés a nap folyamán, spontán, ill. kezdeményezett helyzetekben (pl.: anyanyelvi játékok, bábozás, mesemondás, mesék, történetek, versek írása,

- beszélgetőkör adta lehetőségek, szabad szövegek rajzokhoz, festményekhez),
- szabad önkifejezési és a kommunikációs technikák alkalmazása,
- ismerkedés minden nap spontán, ill. kezdeményezett helyzetben tevékenységekhez kapcsolódva, magyar és külföldi, népi, klasszikus és kortárs irodalmi (népköltészet, műköltészet) alkotásokkal, a gyerekek életkori sajátosságainak érdeklődésének, hangulatának és az éppen feldolgozandó projekt fogalmainak figyelembe vételével. (mondókák, csúfolódók, találós kérdések, nyelvtörők, versek, mesék, történetek, meseregények, stb.),
- a játékos mozgással történő mondókázás, verselés, mesélés egyben az érzelmi biztonság és az anyanyelvi nevelés segítői,
- megfelelő hely (kuckó kialakítása), idő és eszközök biztosítása (képeskönyvek, verses meséskönyvek, bábok stb.),
- meghitt, nyugodt hangulat megteremtése a csoport által, csoportra jellemző „rítusok”, hagyományok kialakításával,
- beszélgetések megszervezése, kommunikációs lehetőségek biztosítása meghívott vendégekkel, előadókkal,
- logopédus munkájának segítése, a beszédhibák korrigálásához, az együttműködés fejlesztése (pl. közös gyűjtemény összeállítása, mely irodalmi alkotásokat, anyanyelvi játékokat, gyakorlatokat, feladatlapokat tartalmaz egy-egy gyakori beszédhibával, beszédtechnikával vagy egy-egy gyerek fejlesztésével kapcsolatban, és alkalmazkodik a csoportban feldolgozandó témakörhöz.

A kommunikációs, metakommunikációs képességek fejlesztése elősegíti a kapcsolatteremtést, ezek által a gyerek képes kifejezni, mások által is érthető módon közvetíteni sajátos belső világát, érzelmeit, gondolatait. Ezen képességek köre elengedhetetlen feltétele a beilleszkedésnek és a társakkal való együttműködésnek.

B) Zenei képességek fejlesztésének feltételei:

- a csoportszobák és a közvetlen környezet adta lehetőségek kiaknázása:
 - a felszerelt zenesarok, melyben megtalálhatóak a ritmus és dallamjátszó hangszerek, alapanyagok hangszerkészítéshez, magnó kazetták a zenei képességek fejlesztéséhez,
 - a tornaterem és az udvar tág teret biztosít a körjátékokhoz, népi játékokhoz, tánchoz, szabad mozgáshoz,
 - a séták, kirándulások alkalmat teremtenek a természet hangjainak, zörejeinek közvetlen megfigyelésére, reprodukálására,
 - gyűjtemények felhasználása (pl. kövek, kavicsok, botok, fa, fém, üveg, nád, termények, termések, stb.), saját és a társ testének felhasználása zajkeltéshez, ritmusjátékokhoz,
- elérhető helyen lévő szabadon választott eszközök biztosítása, barkácsoláshoz, hangszerkészítéshez, zenei ötletek, szabad alkotások, mozgások, játékok megvalósításához,
- magyar és nemzetiségi népzenei és műzenei alkotások, ölbeli játékok, gyermekjátékok, népi gyermekjátékok, táncok, mondókák, énekek, igényesen

- válogatott klasszikus és kortárs alkotások megismertetése, melyek biztosítják a hangzó világ élményeinek összekapcsolódását a mozgás örömeivel,
- a nap folyamán adódó spontán helyzetek kiaknázása a zenei képességek tudatos fejlesztéséhez,
- hetente egy vagy két alkalommal az óvodapedagógus által tudatosan előre megtervezett tevékenységek meghatározott napon történő kezdeményezése az adott témakörhöz kapcsolódóan.

A zenei nevelés során nem csak énekelni, táncolni tanítjuk a gyerekeket, hanem tapasztalatokat is szereznek önmagukról, társaikról és a környező világról, valamint lehetőséget kapnak arra, hogy megtanuljanak, egy új önkifejezési formát alkalmazni.

C) A vizuális képességek fejlesztésének feltételei:

- csoportszoba műhelyszerű elrendezése,
- folyamatosan elérhető helyen lévő változatos alapanyagok, eszközök, szerszámok, gyűjtemények,
- élmények, események, melyek ábrázolással kapcsolatos tevékenységre motiválják a gyerekeket,
- változatos ábrázolási technikákkal kapcsolatos ismeretek (papír, textil, fa, fém, üveg, bőr-munkák, agyagozás, gipszmunkák, természetes anyagok felhasználása, festési, rajzolási eljárás, népi kismesterségek, hímzés, szövés, fonás, gyöngyfűzés, stb.),
- helyi adottságok, lehetőségek kiaknázása:
 - csoportszobában: padló, festőállvány, barkács - sarok, rajzasztal,
 - udvaron: füves terület, homok, aszfalt,
 - szabadban: rögtönzött térbeli alkotások a gyűjtött anyagokból stb.,
- művészeti, népművészeti könyvek, albumok a gyerekek által elérhető helyen, az egyéni vagy kisebb csoportokban történő esztétikai érzelmeket kiváltó kapcsolatok kialakításához (gyönyörködtetés, rácsodálkozás, díszítő kedv felébresztése),
- múzeum, kiállítás látogatás ill. „kiállítás” rendezése a gyerekek alkotásaiból,
- munkakártyák készítése egy-egy technikához, megvalósított ötlethez, melyek elősegítik az individuális technikák használatát, ill. önálló tevékenység végzését,
- az elkészült gyermekmunkák pozitív értékelése, sikerélményhez juttatás.

A vizuális tevékenységek elősegítik, hogy a gyerekek megérezzék azt, hogy nemcsak befogadni képesek a különböző művészeteket, hanem saját maguk is művészi alkotások létrehozójává válhatnak. Az ábrázolás eszközeivel létrehozott alkotások által kitárulkozhatnak mások felé és elfogadhatnak másokat.

3. Az óvodai élet szerkezete, szervezeti keretei

3.1. A csoportok kialakításának alapelvei, a csoportok szerkezete

Óvodánk pedagógiai programjából adódik, hogy az általunk megfogalmazott és elfogadott cél és feladatrendszer megvalósítható mind homogén, mind heterogén csoportszerkezetben is. Ezért a csoportok összeállításánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- a fejlődést elősegítő egyensúly megteremtése az arányos életkori és nembeli arányokkal
- a földszinten működő bölcsődei csoportokból óvodánkba kerülő gyerekek lehetőségeihez képest egy csoportban maradjanak
- a meglévő keretek között a szülők igényeinek tiszteletben tartása

Az óvodába lépés kritériumai:

- A gyermek oldaláról:
 - szobatisztaság, készség az alapvető önállóságra,
 - olyan szintű kommunikációs készség, mellyel a gyerek már közvetíteni tudja szükségleteit, ill. képes új kapcsolatok elfogadására.
- A szülők oldaláról:
 - pedagógiai program elfogadása,
 - aktív részvétel az óvoda életének változatosabbá tételében,
 - kritikus, ötletadó és segítő részvétel a program továbbfejlesztésében,
 - házirend ismerete és betartása.

Célunk, hogy a gyermek óvodáskor végére testileg, lelkileg, szellemileg az iskolai életre megfelelően fejlett személyiség legyen.

Programunk komplex módon segíti a gyermeki személyiség fejlődését. A különböző hátrányokkal küzdő gyerekek esetében a hátrányok leküzdésének segítségét nyitott nevelési rendszerünk, módszereink komplex alkalmazása, a tolerancia és empátia megléte teszi lehetővé. Szakemberek segítségének igénybevételével, korrekcióval segítjük a megfelelő fejlettségi szint elérését. A gyermekek fejlődéséről folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket, hivatkozva a mindenkor érvényes jogszabályi hátérre. Jelenleg a Nkt. 45. § (2), mely szerint a gyermek - belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként -, ha eléri az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, abban a naptári évben, amelynek augusztus 31. napjáig hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.

Az iskolába lépő gyermek jellemzői:

- rendelkezik megfelelő ismerettel önmagáról és szűkebb környezetéről,
- alapszinten ismeri a természetben fellelhető ok-okozati összefüggéseket (matematikai és környezetismereti),
- szociálisan képes az együttműködésre, kapcsolatteremtésre társaival és a felnőttekkel,
- érthetően, folyamatosan kommunikál,
- megjelenik a szándékos bevésés és felidézés,
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,

- képes a feladatok megértésére, feladattartásra, feladatok eredményes elvégzésére,
- kitartó, megfelelő munkatempó, önállóság és önfegyelem jellemzi.

3.2. Hetirend

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok által összeállított hetirendnek tartalmaznia kell:

- a hét különböző napjainak kiemelt műveltségi, ill. a középpontba helyezett képesség fejlesztési területeit az élménynyújtás és az átélt élmények feldolgozásának lehetőségeit,
- a kötelező *mozgásfejlesztés* helyét.

3.3. Napirend

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok által összeállított és a csoportba járó gyerekekkel megbeszélte napirendnek biztosítania kell:

- az egészséges életritmus kialakításához és a fejlődéshez elengedhetetlenül szükséges időkereteket:
 - játékhoz, szabad játékhoz, játékban történő fejlesztésekhez, kezdeményezésekhez,
 - étkezéshez, testápoláshoz, öltözködéshez,
 - pihenéshez, szabadban, és a tornateremben töltött mozgáshoz,
 - beszélgetőkörhöz
 (ezek az időkeretek azonban rugalmasan alkalmazandók, az időjárástól, a kialakult vagy kezdeményezett tevékenységektől, ill. az ünnepektől, egyéb eseményektől függően),
- az egymás mellett lévő csoportok közötti átjárhatóságot,
- arányos fejlődést elősegítő tevékenységek választhatóságát.

Napirendi időtartamok:

Játék, különböző szabadon választott tevékenységek és kötelező <i>mozgásfejlesztés</i>	5 óra
Intenzív mozgás (pl. fogó-, futójátékok, versenyjátékok, körjátékok felkínálása) délelőtt és délután	30 - 40 perc
Étkezés (folyamatos reggeli és uzsonna; ebéd)	1,5 óra
Öltözés, egyéb testápolási teendők	1,5 óra
Pihenés <i>kisebбекnél</i> maximálisan	2 óra,
<i>nagyobbaknál minimum</i>	1 óra

Beszélgetőkör

A beszélgetőkör helye és ideje a napirendben rögzített, mindennap visszatérő tevékenység. Formája, tartalma, szervezési módja a csoportokra jellemző. Az óvodapedagógus és a gyerekek ötletei alapján alakíthatók ki a rítusai, szokásai, hagyományai, keretjátékai.

Tartalma lehet:

- szabad, kötetlen beszélgetések egyénileg vagy közösen átélt élményekről,
- közös fejlesztő játékok, drámajátékok,
- anyanyelvi játékok,
- elkészült munkák közös értékelése,
- gyerekek által kiválasztott témáról óvodapedagógus, vagy gyermek által tartott „kiselőadás”, beszélgetés,
- napi tervek, projektek összeállítása,
- beszélgetések aktualitásokról,
- „ötletbörze” egy-egy ünnephez, fogalomhoz kapcsolódva,
- kedvenc tárgyak, események bemutatása.

3.4. Műhelyek szervezése

A képességfejlesztés a különböző állandó és ideiglenes műhelyekben folyó tevékenységek megszervezésével valósul meg. *A tevékenységekhez felhasznált anyag és eszköztár tekintetében fő szempont a természetes alapanyag, a környezettudatosság, és a gyerekek életkori sajátosságai.*

a) Állandó műhelyek

1. „Életfa” (külső világ tevékeny megismerése: környezetismereti és matematikai ismeretek)

Tartalma: kirándulások, séták, látogatások megfigyelések, természeti-társadalmi jelenségek tanulmányozása, kísérletek, kiselőadások, ismeret-feldolgozás szabad alkotásokban, könyvnézegetés, tablókészítés, játékok, feladatlapok, munkakártyák, érzékelő és mozgásos versenyjátékok, társadalmi együttélés illemszabályai, sütés, főzés, tartósítási eljárások, kerti munkák, állat és növénygondozás, szűkebb és tágabb természeti - emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyai, stb.

2. „Mozdulat” (mozgás, mozgásfejlesztés és testnevelés)

Tartalma: kötelező testnevelés, mozgásos, énekes játékok, versenyjátékok, szabad mozgás, szabad mozgás zenére, sportokkal való ismerkedés, stb.

3. „Mese-mese-mátka, Teátrum, Én, Te, Ő = mi” (irodalom, dramatikus játékok, színházi technikák, ön-, társ- társadalomismeret)

Tartalma: ismerkedés irodalmi alkotásokkal (mondókák, mesék, versek, találós kérdések), szabad szövegek, improvizációk, kommunikációs technikák és kommunikációs, metakommunikációs anyanyelvi játékok, dramatizálás, bábozás, improvizálás, báb, jelmez és díszletkészítés, színházlátogatás, önkifejezés, fejlesztőjátékok, illemszabályok, társas együttélés szabályai, kapcsolatteremtő, és kapcsolatmegtartó játékok, önismereti játékok, magatartást fejlesztő dramatikus játékok, ön és társismeret, stb.)

4. „Zene-bona” (ének-zene, énekes játék, gyermektánc)

Tartalma: környezet hangjai, ölbeli játékok, népi gyermekjátékok, énekes játékok, körjátékok, magyar és más népek dalai, ismerkedés klasszikus és kortárs művészeti alkotásokkal, hangszerekkel, hangszeres játékok, hangszerkészítés, improvizáció, zenehallgatás, képességfejlesztő játékok, koncertlátogatás, stb.

5. „Szín-kép-forma” (ábrázolás, kézművesség, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka)
Tartalma: szabad alkotások, illusztrálások, barkácsolás, játékkészítés, ismerkedés művészeti alkotásokkal, kézműves technikákkal, kismesterségekkel stb.

b) Időszakos műhelyek

Az állandó műhelyek mellett az aktualitásoknak, ünnepeknek a gyerekek érdeklődésének megfelelően egyéb, időszakos műhelyek feltételeit is kialakítjuk, biztosítjuk.

A műhelyekben az óvodapedagógusok által tudatosan tervezett tevékenységek a gyerekek részéről szabadon választhatók, kivéve a mozdulat műhelyben heti egy-két alkalommal kötött formában szervezett *mozgásfejlesztés*.

A műhelymunkákban történő egyéni és kiscsoportos tudatos, tervszerű, fejlesztő, párhuzamosan felkínált tevékenységek biztosítják, hogy az óvodai élet végére a gyerekek elérhessék az alap programban megfogalmazott iskolai élethez szükséges fizikai, pszichikai, és intellektuális fejlettséget. Amennyiben egy-egy gyermek esetében szükséges a fejlődés elősegítéséhez, felzárkóztatásához, szakemberek segítségét kérjük (együttműködés gyermekvédelmi felelőssel, családsegítő szolgálattal, logopédussal, pszichológussal, fejlesztő pedagógussal, gyógytornászzal, gyógytestnevelővel).

3.5. Az óvoda kapcsolatrendszere és a kapcsolattartás formái

Az óvoda belső kapcsolatrendszere és a kapcsolattartás formái a program előző fejezeteiben megtalálhatóak (gyermek-gyermek, gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka, gyermek - óvodapedagógus - dajka, óvodapedagógus-óvodapedagógus, óvodapedagógus-szülő, logopédus, gyerekorvos, védőnő, pszichológus és csoportok közötti kapcsolat).

Részletesen kidolgozva a „Nyitottság és partnerkapcsolat”-nál.

Kapcsolatot tartunk a közvetlen környezetünkben működő intézményekkel (Virányos Általános Iskola, Zalai úti Bölcsőde, Virányosi Községi Ház, *Moholy - Nagy Művészeti Egyetem*, Hegyvidéki Szabadidősport Nonprofit Kft., Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény, Tűzoltóság, lovarda stb.). Helyet, időt és lehetőséget biztosítunk tanfolyamok, előadások szervezéséhez gyermek- és felnőtt-programokhoz a közösség igényei alapján.

A külső világ tevékeny megismerésében meghatározó a tágabb természeti és társadalmi környezet is, amivel közvetlen kapcsolatban állunk (János-hegy, Sváb-hegy, múzeumok, színházak, ismeretterjesztő társaságok, társulatok, Állat- és Növénykert, Vadaspark, Madártani Egyesület, Sasoló), ill. a Freinet-kommunikációs technikák által (Freinet szellemiségű óvodák, csoportok, pedagógusképző-intézmények, stb.) irányított közösségek.

3.6. Tervezés, a csoportmunka elemzése, értékelése

3.6.1. Tervezés

A) A gyerekek tervező munkája

- ötletadás:
 - napi tervek összeállításához,
 - feldolgozandó témakörökhöz, fogalmakhoz,
 - ünnepekre való készülődéshez,
 - óvodán kívüli és belüli programokhoz,
- egyéni és kiscsoportos munkatervek készítése,
- a napi tevékenység összeállítása (tevékenységválasztás).

B) Az óvodapedagógusok tervező munkája

- hetirend, napirend összeállítása,
- szervezéssel kapcsolatos feladatok,
- képességfejlesztés, értékközvetítés megtervezése:
 - befogadási, visszazoktatási terv,
 - félévenként nevelési terv, mely tartalmazza a kiemelt célokat, és feladatokat, és felépítése az ONOAP fejezeteire épül,
 - éves műveltségi terv, mely tartalmazza a javasolt témaköröket, műveltségi anyagokat, és a megvalósítással kapcsolatos ötleteket,
 - időszakos terv, mely szólhat 5-10, vagy több napra, vagy egy gyűjtőfogalom feldolgozására szánt időszakra, amely tartalmazza
 - a feldolgozandó fogalmat, témaköröket,
 - a képességfejlesztés körét,
 - értékközvetítési tartalmakat,
- napi tervek összeállítása, mely a napi tevékenységek felsorolásával a *gyerekek ötleteinek beépítésével készül, és tartalmazza a felhasznált eszközöket, anyagokat (változatos, egymást kiegészítő és egymással komplex kapcsolatban lévő, párhuzamosan végezhető tevékenységeket),*
- egyéni fejlesztési terv készítése minden gyerekre évente minimum kétszer;

A pedagógiai folyamatok elemeinek komplex módon történő érvényesítéséhez figyelembe kell venni:

- *a megfelelő tartalmat, melyek értékelése folyamatos (reflexió)*
- *a gyerekek előzetes tudását,*
- *a gyerekek életkori és egyéni sajátosságait (differenciált feladatok, tevékenységek, elvárások)*
- *a motivációt, és a motiváltság fenntartását (tudatosan megválasztott változatos módszerekkel, eszközökkel, élményszerzési lehetőségek megteremtésével, megfelelő munkaformákkal),*
- *a környezeti adottságokat (természeti, tárgyi, társadalmi környezet)*

A teljes pedagógiai folyamat követhető a tevékenységi tervben, a csoportnaplókban, valamint a gyermeki produktumokban.

A csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat, szervezési feladatokat,
- a tervezett programokat és azok időpontjait,
- a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
- az értékeléseket,
- a hivatalos csoportlátogatásokat,
- a feljegyzést a csoport életéről.

C) Az óvodavezető tervező munkája

Az óvodavezető tervező munkájának kiterjedési köre:

- pedagógiai-szakmai munka,
- tanügy-igazgatási munka,
- gazdálkodási és műszaki feladatok,
- egyéb szervezési feladatok.

A megfogalmazott egységes célokból kiindulva távlati és szakaszos tervek készülnek. Ez biztosítja az egységet, a folyamatosságot, ill. a ciklikusságot. A tervet a vezető készíti a testület aktív részvételével.

Főbb jellemzői és folyamatának fázisai:

- terv előzetes kidolgozása,
- terv megvitatása,
- terv alapján elkezdett munka,
- folyamatos elemzés,
- szükség esetén módosítás,
- részösszefoglaló értékelés a terv alapján,
- átfogó értékelés,
- szükség esetén újabb terv, ill. a módosítási terv kidolgozása.

3.7. A gyermekek fejlődésének nyomon követése, a fejlettség állapotának mérése

A gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követésére fejlődési naplót vezetünk, mely tartalmazza

- *a szülők által kitöltött anamnézist,*
- *a gyerekek személyiségéről a szabad játékon, és egyéb tevékenységeken keresztül szerzett tapasztalatok, és megfigyelések eredményeit (értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődés) évente minimum kétszer,*
- *a megfigyelések során az egyéni fejlődési ütem eltolódásokat figyelembe véve a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat (egyéni fejlesztési terv),*
- *szükség esetén a gyerekek további megsegítését végző szakemberek tevékenységét, a megbeszéléseket, intézkedéseket.*

A gyermekek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk.

3. 8. Ünnepek, hagyományok, rendezvények

Óvodai életünk szokások, hagyományok alapján működik, melyek részben a csoportokra, részben az egész óvodára jellemzőek. A gyerekekkel együtt alakított szokások (pl. a teremrendezés, a beszélgetőkör szokásai, a pihenéshez készülődés szokásai, stb.), a hagyományok (pl. az új gyerekek fogadása, ismerkedős nap, levélküldés, munkadélutánok, játszódélutánok szervezése, stb.) állandóságot, biztonságérzetet adnak, segítenek az eligazodásban, a csoport, és az óvoda közösségéhez való tartozás érzésének erősítésében.

Ezt egészítik ki - a társadalmi élethez csatlakozva - ünnepek, néphagyományok, zöld jeles napok, világnapok, melyek fontos, hogy gyerek-közelbe hozva kerüljenek megszervezésre. A népszokások, hagyományok, zöld jeles napok, ünnepek ilyen módon történő megismertetésével adhatunk a gyerekeknek gyökeret, a múlt értékeit közvetítve mély érzelmi kötődést alakíthatunk ki közvetlen környezetükkel, és a szülőfölddel.

A kiválasztás fő szempontjai:

- *elegendő idő biztosítása a nyugodt felkészülésre, feldolgozásra,*
- *életkori sajátosságok figyelembe vétele,*
- *a népszokásokkal, néphagyományokkal, zöld jeles napokkal, ünnepekkel kapcsolatos tevékenységek, biztosítása,*
- *élményszerzési lehetőség megteremtése (játékok, körjátékok, énekek, mesék, mondókák, szólások, mondások megismertetése),*
- *kellő motiváltság a készülődésre.*

A családi ünnepek esetében elengedhetetlen, hogy tiszteletben tartsuk a család elsődlegességét, (pl. Mikuláskor, karácsonykor, húsvétkor csak az előkészület, a ráhangolódás segítése az óvoda feladata), és az ünnep napját (egy-egy ünnep akkor kerüljön megünneplésre, amikor az ideje van).

3.8.1. Óvodai szinten

Hagyományok, jeles napok, ünnepek, rendezvények

- új gyerekek fogadása, köszöntése az udvaron,
- egész napos kirándulások,
- Mikulás (délelőtt szülők nélkül),
- *ünnepekhez kapcsolódó játszó és munkadélutánok a szülőkkel,*
- karácsonyi előkészületek,
- *nagycsoportosok Betlehemes játéka,*
- *közös éneklés a szülőkkel,*
- farsangi szokások (Kiszebáb égetéssel),
- *húsvéti tojásfestés szülőkkel együtt – munkadélután keretében,*
- *költészet napja – könyvcseréberével (szülőkkel),*
- *kertrendezés a szülőkkel,*
- *ovizáró kerti ünnep.*

Zöld jeles napok:

- Állatok világnapja 10. 04.
- Víz világnapja 03. 22.
- Föld napja 04. 22.
- Madarak és fák napja 06. 10.

3.8.2. Csoportszinten

- *új gyerekek befogadása, játszó délelőtt szervezése,*
- *születésnapok megünneplése, (HACCP szabályainak megtartása mellett),*
- *anyák napja, közös program a szülőkkel,*
- az óvodapedagógusok által kiválasztott, a fejlődést elősegítő tevékenységek körét bővítő helyi és óvodai adottságokhoz, lehetőségekhez alkalmazkodó egyéb világnapok, néphagyományok, időjárásjósló napok, pl.:

őszü ünnepekörhöz kapcsolódó ajánlott jeles napok:

- ✓ *Mihály napja,* 09. 29.
- ✓ *Teréz napja,* 10. 15.
- ✓ *Gál napja,* 10. 16.
- ✓ *Márton napja* 11. 11.
- ✓ *Katalin nap,* 11. 25.
- ✓ *András napja,* 11. 30.

téli ünnepekörhöz kapcsolódó ajánlott jeles napok:

- ✓ *Borbála nap,* 12. 04.
- ✓ *Ambrus napja,* 12. 07.
- ✓ *Luca napja,* 12. 13.
- ✓ *Vízkereszt* 01. 06.
- ✓ *Vince napja,* 01. 22.
- ✓ *Gyertyászentelő* 02. 02.
- ✓ *Dorottya* 02. 06.
- ✓ *Julianna* 02. 16.
- ✓ *Mátyás napja,* 02. 24.

tavaszi ünnepkörhöz kapcsolódó ajánlott jeles napok:

- ✓ *Gergely napja* 03. 12.
- ✓ *Sándor, József, Benedek,* 03. 18. 19. 21.
- ✓ *Szent György napja,* 04. 24.
- ✓ *Fagyos Szentek,* 05. 25.
- ✓ *pünkösdi szokásai, hagyományai,*

Nemzeti ünnep:

Március 15. (megemlékezés délelőtt szülők nélkül)

Ajánlott világnapok, zöld jeles napok:

- ✓ *Autómentes Európa nap* 09. 22
- ✓ *Zene világnapja* 10. 01.
- ✓ *Takarítási világnap* 09. 20.
- ✓ *Környezetvédelmi világnap* 06. 05.

3.9. Az óvodai sajátosságok

3.9.1. Az óvoda sajátos feladata

A köznevelési valamint a *gyermek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény értelmében feladatunk, a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése. A gyermekvédelmi munkát segítő háttérrel biztosítja a rendszeres kapcsolattartás a védőnővel, az óvoda gyermekorvosával, a Pedagógiai Szakszolgálattal, és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálattal.*

Az óvodai gyermekvédelmi munka célja:

- a gyermekek jogainak érvényesítése és tiszteletben tartása óvodán belül és kívül,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekek is jussanak el fejlődő képességeik optimális fokára, és ehhez lehetőleg minden segítséget kapjanak meg,
- természetes legyen gyermekeink, a dolgozók és a szülők körében a másság elfogadása,
- a gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítése.

Gyermekvédelemnél legfontosabb feladatunk

- ✓ a prevenció:
 - a családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájutás segítése,
 - a gyermek és szülői jogok érvényesítése,
 - szükség esetén szakemberek bevonása, együttműködés a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival,
- ✓ a feltárás:
 - problémák korai felismerése,
 - okok keresése,
 - a gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése,

✓ megszüntetés:

- felzárkóztatás megszervezése,
- induló hátrányok csökkentése (egészségvédő, mentálhigiénés),
- szülők segítése a szülői szerep eredményesebb betöltéséhez,
- a gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása,
- segítő szakemberek igénybe vétele a problémák típusának megfelelően,
- konkrét esetekben együttműködés a segítőkkal, a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival.

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- minden évben gyermekvédelmi munkatervet készít, mely tartalmazza:
 - az óvoda összlétszámát,
 - veszélyeztetettek számát, (és jelzi a gyermekvédelmi szolgálatnak),
 - hátrányos helyzetűek számát,
 - halmozottan hátrányos helyzetűek számát,
 - a három vagy több gyermekes családok számát,
 - gyermekvédelmi támogatásban részesülők számát,
 - a fogyatékos gyermekek számát,
 - csonka családban nevelkedők számát (elvált vagy egyedül álló),
 - nevelési hiányosságok között élő gyermekeket,
 - erkölcstelen családi környezetben élő gyermekeket,
 - italozó, bűnöző életmódot folytató családban élő gyermekeket,
 - rossz lakásviszonyok között élőket,
 - egészségügyi okok miatt hátrányos helyzetű gyermekeket,
 - anyagi okok miatt kedvezőtlen körülmények között élő gyermekeket,
 - megromlott családi kapcsolatokat, azok számát,
 - bántalmazás vagy súlyos veszélyeztetés esetén hatósági eljárást kezdeményez,
- kapcsolatot tart a család- és gyermekjóléti szolgálattal,
- segítséget nyújt az óvodapedagógusoknak,
- szülők tájékoztatása a lehetséges támogatásokról,
- figyelemmel kíséri a törvényi változásokat, rendeleteket.

Az óvodapedagógus feladata:

- a gyerekek veszélyeztetettségének, hátrányos helyzetének felismerése
- jelzés a gyermekvédelmi felelősnek
- közreműködik a gyermekvédelmi feladatok megvalósításában.

3.9.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja, az inkluzív nevelés

Alapvetés, hogy

- *minden kisgyerek fejleszthető,*
- *a gyermek meglévő képességeiből kell kiindulni,*
- *azon képességeket, amelyeknek fejlődésben részleges zavar keletkezett, és/vagy megkésett, szükséges megsegíteni, fejleszteni.*

A személyiség csak saját útját bejárva képes fejlődni, ezért a gyerekek nevelése, fejlesztése során az óvodapedagógusok feladata:

- *mindenkit a maga módján,*
- *a maga ütemében,*
- *a maga képességei szerint a lehető legmagasabb fokra eljuttatni önmagához képest.*

A többségtől eltérő gyerekek befogadása, elfogadása – akik lehetnek kiugróan jó képességűek (ők sem feltétlenül minden területen azok), nehezen nevelhetők, más kultúrában élők, szakértői bizottság véleménye alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, vagy akik időközben válnak azzá-, az óvodapedagógusok mellett a nevelőmunkát segítők, a szülők és a gyerekek részéről is meg kell, hogy történjen, hiszen ők is elsősorban gyerekek, csak másodsorban különleges bánásmódot igénylő gyerekek.

Az óvodapedagógusok feladata:

- *részképességeik fejlesztésén túl,*
- *személyiségük általános fejlesztése értő figyelemmel, valódi differenciálással, és a szükséges feltételek megteremtésével.*

Óvodánkban a nevelő és gyermekvédelmi munka keretében figyelemmel kísérjük a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket, ezen belül

- a) a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, akik
 - aa) sajátos nevelési igényűek,
 - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdenek,
 - ac) kiemelten tehetséges gyermekek, és a
- b) a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődését. (Nkt. 4. § 13.)

Célunk, hogy a speciális szükségletű gyermekek léte, nevelése és fejlesztése illeszkedjen az óvodai nevelés egészébe. Minden gyerek más, ezért e szemlélet és gyakorlat alapja a differenciálás, amely egyes esetekben részben az óvodapedagógus, részben más szakemberek által nyújtott speciális bánásmóddal egészül ki. Az alkotói, pedagógiai fejlesztőmunka egyik lényege, hogy a gyermeknek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteinek, állapotának megfelelő segítséget kapjon képességei, készségei kibontakoztatásához, személyiségének védelméhez, fejlesztéséhez.

Óvodánk - alapító okiratában foglaltak szerint - ellátja az olyan az ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését, akik szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- megkésett beszédfejlődésű, ill. a beszédészlelés zavarával küzdő gyermekek,
- enyhe hiperaktivitású gyermekek.

Az óvoda - logopédiai foglalkozások keretében - biztosítja a dyslexia prevenciót (megkésett beszéd, beszédészlelés zavara), valamint ellátja az enyhe pszichés fejlődési zavarral küzdő (enyhe tanulás, figyelem – vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő) gyermeket.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztéséhez szükséges személyi feltételeket biztosítani kell.

3.9.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, fejlesztése

3.9.2.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Alapító okiratunkban foglaltak alapján az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekek integrált fejlesztését látja el intézményünk:

- akadályozott megkésett beszéd, beszédészlelés zavara,
- enyhe pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekeket.

Ők a fejlettségükből eredő hátrányok ellensúlyozása céljából a többi gyermekkel együtt, azonos óvodai csoportban vesznek részt a tevékenységekben oly módon, hogy az érintett gyermekeknek a többi gyermekhez viszonyított aránya nem haladhatja meg a jogszabályban meghatározott mértéket (1 fő/csoport).

A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásakor biztosítjuk a személyi és tárgyi feltételeket.

Személyi feltételek

- utazó gyógypedagógus és logopédus az alábbi intézményekből:
Fekete István Általános Iskola,
Pedagógiai Szakszolgálat,
- elfogadó nevelőtestület és alkalmazotti közösség.

Az önként vállalás legfontosabb feltétele, hogy az óvodapedagógus tudja mit vállal, mit kell tennie. Befogadáskor ismernie kell a gyermekekre vonatkozó diagnózist. Tudnia kell, hogy a gyermek mennyire képes az életkorának megfelelő önellátásra.

Együttműködési lehetőségek

A gyógypedagógus, *logopédus* elemző vizsgálatot végez, fejlesztési tervet készít, meghatározza a gyermek szükségleteinek szempontjából legszükségesebb feladatokat az óvodai élet mindennapi tevékenységeihez, melyek útmutatást adnak az óvodapedagógus számára.

Az óvodapedagógus miután megismerte a gyermek képességeit, tájékoztatja a segítő szakembert az óvodai élet szempontjából felmerülő és előfordulható problémákról.

A megállapításokat közösen - óvodapedagógus, gyógypedagógus, *logopédus* - kell elemezni, elérhető sikerélményt biztosító fejlesztési tervet megfogalmazni és megbeszélni a szülőkkel.

Az egyéni speciális fejlesztő munka az óvodai csoporttól külön helyiségben történik – gyógypedagógus, *logopédus* végzi.

Pedagógiai feladatok

- *mozgáskoordináció hiányából eredő és kommunikációs hátrányok enyhítése,*
- *gyógypedagógus, logopédus által meghatározott gyakorlatok, teendők végzése,*
- *manipulációs tevékenység fejlesztése, eszközök kialakítása,*
- *észlelés, figyelem fejlesztése,*
- *értelmi fejlesztés,*
- *önállóság kialakítása.*

Módszertani javaslatok

- *a komplexitás elvének érvényesítése: a gyermek egész személyiségének figyelembevétele az ok-okozati összefüggések alapján és a család segítése,*
- *az egyéni bánásmód, differenciálás elvének fokozott érvényesítése, (differenciálni kell a módszerekben, a célokban is, a célok által meghatározott feladatokban, a feladatokhoz vezető úton, módszerekben a hozzá kapcsolódó eszközökkel, az elsajátítás idejében, tempójában),*
- *sikerélmény biztosítása,*
- *reális, elérhető, ugyanakkor erőfeszítésre készítő követelés,*
- *a gyermekek körében lévő felnőttek egységes követelményt támasszanak a gyermekekkel szemben,*
- *segítségadásnál csak annyit adni, amennyi feltétlenül szükséges,*
- *a gyermek értékelése önmagához viszonyított legyen,*
- *egyéni tervezett pedagógiai gyakorlatot, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést igényel,*
- *mozgásos tevékenységek során törekedni kell a szimmetrikus mozgásokra,*
- *a tevékenység során kölcsönösen erősítsék egymást a gyermekek.*

3.9.2.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztése

Tanulási nehézség esetén fejlesztő pedagógiai megsegítést javasol a szakértői bizottság. Ez a tevékenység a fejlesztő pedagógus kompetenciájába tartozik. Ha pszichés fejlődési zavar áll fenn, akkor a bizottság gyógypedagógust javasol a gyermek megsegítésére.

A gyermek a bizottsági szakvélemény alapján sajátos nevelési igényűvé válik.

3.9.2.1.3. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése, fejlesztése

„A korai ígérethesség megcsillanása még nem tehetség, csak potenciál,...”

Bagdy Emőke

Tehetségesnek azok a gyerekek tekinthetők, akik kiváló adottságaik alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén.

Óvodások esetében csak arra irányuló hajlamról, tehetségígéretekről beszélhetünk, ami ebben az életkorban mozgásos, zenei, matematikai, vizuális, nyelvi képességek, kapcsán állapítható meg.

Lehetséges, hogy egy gyermek egyes területeken kiemelkedő képességekkel bír, pl. jó kommunikációs készséggel, vagy kiváló zenei képességekkel, memóriával, de azt is tapasztalhatjuk, hogy ugyanaz a kisgyerek más területen, pl. pszicho-motoros fejlődésben hátrányokkal küzd.

Az óvodapedagógus feladata:

- o a tehetségígéretek felismerése,*
- o a többi gyermekkel együtt kisebb csoportban, és egyéni módon történő gondozásuk, fejlesztésük.*

A tehetséges kisgyerekek korai jellemzői:

- o meglepő pontosságú, illetve részletességű hosszú- és rövidtávú memória,*
- o egy dologgal kapcsolatosan az átlagnál sokkal hosszabb ideig tartó figyelemkoncentráció,*
- o gyorsan kialakuló, változatos és gazdag szókincs,*
- o fejlett képzelőerő, amely megnyilvánulhat korai szerepjátékokban,*
- o korai figuratív rajzolás, alkotó tevékenység,*
- o valóság és fikció korai megkülönböztetése,*
- o humorérzék,*
- o magánál idősebb társakkal játszik szívesebben (vagy pedig a sokkal fiatalabbakkal, akiket irányíthat),*
- o absztrakt gondolkodás, amely ebben az életkorban főleg a nyelvi készségekben érhető tetten,*
- o egyre több betűt felismer, esetleg olvasni is megtanul még négyéves kora előtt,*
- o matematikai készségek egyértelmű megjelenése (háromévesen 50-es számkörben összead, kivon),*
- o saját személyéről való tudatosság és önreflexió korai megjelenése,*
- o szenvedélyes érdeklődés a külvilág, az emberek, a tárgyak, természeti jelenségek, zene, gépek működése, stb. irányában,*
- o fejlett koordináció és finommotoros mozgás.*

Óvodánkban a tehetségfejlesztés az állandó, vagy ideiglenesen kialakított műhelyek differenciált tevékenységeinek biztosításával történik. Az érzelmi biztonságot nyújtó, támogató környezet, a tevékenységközpontú, sikerorientált felfedező ismeretszerzés, a szabad tevékenységválasztás, a műhelyekben felkínált anyagok és eszközök változatossága, a döntés lehetősége, a játékoság, a nyitottság, az egyéni fejlődési ütemben történő haladás, a szabad önkifejezés lehetősége, a kísérletező tapogatózás, a tévedések és hibázások következményeinek megtapasztalása, az egyéni megoldások pozitív értékelése, valamint az óvodapedagógus személyisége segít a gyermek személyiségének kibontakoztatásában.

Az óvodapedagógus további feladata:

- a gyermek személyiségének figyelembe vételével átlagon felüli adottságaik, kreativitásuk, motivációjuk felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése, önmagukhoz mérten tehetségük kibontakoztatása,
- szülőkkel történő együttműködés, bevonásuk a tehetségfejlesztő munkába,
- a tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése a felhalmozott ismeretanyag elmélyítésének segítségével, sikerélményhez juttatással,
- a különleges, esetleg fejlesztésre szoruló területek mellett az átlagos képességek fejlesztése az egész személyiség támogatásával,
- a tehetséges gyermek gyenge oldalainak fejlesztése, amelyek nehezítik, vagy akadályozzák kiemelkedő képességeinek kibontakozását,
- a gyermek együttműködésének, társas kapcsolatainak, kommunikációjának fejlesztése,
- lehetőséget teremteni az elvonulásra, feltöltődésre, pihenésre;

3.9.3. Nemzetiségi feladatok

Jelenleg óvodánk nem lát el nemzetiséghez tartozó gyerekeket. Szükség esetén programunkat az igényeknek megfelelően módosítjuk.

3.10. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

mozgásos játékok eszközei:

- galéria,
- lépegető,
- köregyensúlyozó,
- billenőrács, bilibó, twister,
- síléc,
- egyensúlyozó tölcser,
- rugós deszka,
- ejtőernyő,
- zsámoly,
- ugrószekrény,
- wesco termékek,
- különböző anyagú és méretű labdák,
- ugrószivacs,
- karikák (különböző méretű),
- mászórácsok,

- gúla,
- bordásfal,
- bot,
- gömbös bot,
- műanyag téglák,
- egyensúlyérzékelő,
- tappancsok,
- tér-irány érzékfejlesztő játék,

szerepjátékok eszközei:

- konyhabútor,
- bababútor,
- különböző méretű babák,
- babakocsi,
- lakókocsi,
- konyhai mérleg,
- elárusító pavilon,
- számológép,
- babaedények,
- vasaló, vasalódeszka, vasaló,
- ruhaszárító,

építő-konstruáló eszközök:

- különböző méretű faépítő,
- LEGO, duplo,
- einhorn vasútépítő,
- Pego,
- Jáva építő,
- Kapla építő,
- papír téglák,

szabályjátékok eszközei:

- dominó,
- társas játékok,
- puzzle,
- memori játékok,
- kirakók,
-
- balance játék,
- Ravensburger játékok,

dramatizálás-bábozás eszközei:

- kesztyűbábok, ujjbábok,
- fejdíszek,
- paraván, fogas,

- kendők, függönyök,
- kiegészítő kellékek,

barkácsolás eszközei:

- ragasztó,
- gravírozó,
- korongozó,
- formalyukasztók,
- kreppelők,
- papírvágók,

udvari mozgásos játék eszközök:

- mozgásfejlesztő mászóakák,
- várak,
- egyensúlyozó híd,
- hinta, csúszda,
- különféle labdák,
- kosárpalánk,
- focikapu,
- egyensúlyozó tölcser,

udvari-, kerti- gyermek szerszámok:

- seprű, lapát,
- hólapát,
- gereblye,
- kapa,
- ásó,

anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei:

- bábok,
- kártyák, képek,
- társas játékok,
- képolvasáshoz képek,
- könyvek, leporellók,

értelmi képességeket: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodási műveleteket fejlesztő eszközök:

- érzékelőjátékok,
- sakk,
- logico,
- ravensburger játékok,
- memori játékok,
- *táblás játékok,*

ábrázoló tevékenységek: rajzolás, festés, mintázás, építés, képalkotás, kézimunka eszközei:

- színes ceruzák,

- ecsetek (különböző méretűek),
- olló, cikk-cakk olló,
- formalyukasztó,
- különböző papírok, (rajzlapok, csomagolópapírok, hullámkarton, színes karton, gyűrt papír, origami),
- gyapjú,
- parafa,
- szizál, madzag, raffia,
- méhviasz,
- csempe,
- tempera,
- üvegfesték,
- fonalak,
- körmöcske,
- szövőkeret,
- filcanyag,
- fagolyó, stb.

a környezet tevékeny megismerését elősegítő eszközök, anyagok:

- földgömb,
- térképek,
- akvárium, florárium, terrárium,
- mikroszkóp, nagyítók,
- petri csésze,
- csíráztató,
- kémcsövek,
- lepkeháló,
- tudományos könyvek,
- természeti könyvek,
- cserepek,

munka jellegű tevékenységek eszközei:

- robotgép, botmixer,
- habverő,
- elektromos sütő,
- palacsintasütő,
- aszalógép,
- gyümölcscentrifuga,
- vágódeszka,
- gyümölcsöstál,
- különböző tepsik,
- különböző méretű, formájú szaggató,

ének-zene, énekes játékok eszközei, hangszerek:

- köcsögduda,
- furulya,

- elektromos zongora,
- marimba,
- Orff hangszerek,
- dob, cserépdob,
- csengősor,
- agogo,
- kétnyelű fadob,
- fadob, csörgődob,
- ritmusfa,
- cabasa,
- xilofon,
- metallofon,
- csengő,
- kasztanyetta,
- triangulum, cintányér,

egyéb eszközök:

- CD játszó,
- videó lejátszó,
- videokamera,
- fényképezőgépek,
- televízió,
- magnetofon,
- diavetítő,
- vetítővászon,
- diktafon,
- lamináló,
- papírvágó készlet,
- számítógép, laptop, szkennel, nyomtató.

Érvényességi rendelkezések

Az óvoda nevelési program érvényességi ideje:

2016. szeptember 01-től határozatlan ideig

Felülvizsgálata:

évenként, ill. jogszabályi változásoknak megfelelően

Módosításának lehetséges indokai:

- nevelőtestület és a közalkalmazotti tanács,
- a program gyakorlati megvalósításának folyamatos elemzéséből, értékeléséből adódó korrekciók,
- jogszabályi változások.

Tartalomjegyzék

1. Helyzetkép
 - 1.1. Az óvoda jellemző adatai
 - 1.2. Az óvoda közvetlen természeti környezetéről és tárgyi felszereltségéről
 - 1.3. Az óvoda társadalmi környezetéről
 - 1.4. Pedagógiai törekvéseink
2. Az óvoda átfogó nevelési terve a Freinet –pedagógia szellemében
 - 2.1. Óvodai nevelésünk célja, gyermekkép, óvodakép
 - 2.1.1. Az óvoda helyi nevelési értékei, melyek segítik nevelési céljaink megvalósítását
 - 2.2. Feladataink
 - 2.3. Várható eredmény
 - 2.4. Az óvodai nevelés kiemelt elvei és érvényesülésük feltételei az óvodánkban
 - 2.4.1. A gyermekek jogainak tiszteletben tartása
 - 2.4.2. A természet és életközelség
 - 2.4.3. Nyitottság
 - 2.4.4. Partnerkapcsolat kialakítása
 - 2.4.5. A közösség segítő erejére való támaszkodás
 - 2.4.6. Tevékenységközpontú, sikerorientált tapasztalat- és ismeretnyújtás, felfedező ismeretszerzés, kísérletező tapogatózás módszerével
 - 2.4.7. Az egyéni fejlődési ütemet figyelembe vevő, önálló tevékenységválasztást biztosító képességfejlesztés
 - 2.4.8. Élmények feldolgozása szabad alkotásokban
 - 2.5. Az óvodai élet tevékenységformái
 - 2.5.1. A kísérletező tapogatózás, felfedező ismeretszerzés
 - 2.5.2. Játék-munka, munka-játék
 - 2.5.3. Szabad alkotások
 - 2.5.4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás
 - 2.6. A fejlesztés területei
 - 2.6.1. A mozgásos-manuális képességek fejlesztése és az egészséges életvitel szokásainak kialakítása
 - 2.6.2. Az intellektuális, szociális és etikai képességek fejlesztése, a külső és belső világ tevékeny megismerése
 - 2.6.3. Művészeti (kommunikáció, anyanyelv, mese-vers, ének-zene, vizuális), esztétikai és önkifejezési képességek fejlesztése
3. Az óvodai élet szerkezete, szervezeti keretei
 - 3.1. A csoport kialakításának alapelvei, csoportok szerkezete
 - 3.2. Hetirend
 - 3.3. Napirend
 - 3.4. Műhelyek szervezése
 - 3.5. Az óvoda kapcsolatrendszere és a kapcsolattartás formái
 - 3.6. Tervezés, a csoportmunka elemzése, értékelése
 - 3.6.1. Tervezés
 - 3.7. A gyermekek fejlődésének nyomon követése, a fejlettség állapotának mérése
 - 3.8. Ünnepek, hagyományok, rendezvények
 - 3.8.1. Óvodai szinten

- 3.8.2. Csoportszinten
- 3.9. Az óvodai sajátosságok
 - 3.9.1. Az óvoda sajátos feladata
 - 3.9.2. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek integrációja, az inkluzív nevelés
 - 3.9.2.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, fejlesztése
 - 3.9.2.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése
 - 3.9.2.1.2. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztése
 - 3.9.2.1.3. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése
 - 3.9.3. Nemzetiségi feladatok
 - 3.10. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Legitimációs záradék

1. A Zugliget Óvoda pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított véleményezési jogával élve a dokumentumról a nevelőtestületi elfogadás előtt véleményt alkotott, kifogást nem emelt, ellenvetést nem tett:

A Zugliget Óvoda Közalkalmazotti Tanácsa:

Budapest Hegyvidék, 2016. augusztus 26.

Divényiné Farkas Katalin
közalkalmazotti tanács elnöke

A Zugliget Óvodában működő Szülői Közösség:

Budapest Hegyvidék, 2016. augusztus 26.

Dr. Bátori-Kallós Korinna
szülői közösség elnöke

2. Az óvoda nevelőtestülete a pedagógiai programját 2016. év augusztus hó 30. napján tartott határozatképes rendkívüli nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100 %-os igenlő szavazattal 22/1/2016.(VIII. 30.) határozatszámmon elfogadta.

3. A Zugliget Óvoda nevelőtestületének döntési hatáskörében 22/1/2016. (VIII. 30.) számú határozatával elfogadott pedagógiai programját a 22/2/2016. (VIII. 30.) számú határozatával az intézmény vezetője jóváhagyta.

Budapest Hegyvidék, 2016. augusztus 30.

Horváth Dori Márta
óvodavezető

4. Nyilatkozom, hogy a módosított Helyi Pedagógiai Program megvalósítása a fenntartó részére nem jár többlet költséggel.

Budapest Hegyvidék, 2016. augusztus 30.

Horváth Dori Márta
óvodavezető

5. A jóváhagyott Pedagógiai Programot ellenőrizte:

Budapest Hegyvidék, 2016.

fenntartó nevében

Iktatószám: K/752/2016
Dátum: 2016. augusztus 30.